

SUOMEN PANKKI

56. VUOSIKIRJA 1975

SISÄLLYS

Vuoden 1975 taloudellinen kehitys			
Kokonaiskysyntä ja -tarjonta	4	Maailmanpankkiryhmä ja alueelliset kehitysrahoituslaitokset	41
Vienti	4	Muut kansainväliset järjestöt	42
Kotimainen kysyntä	4		
Tuotanto	6	Kuviot	
Tuonti	6	1. Bruttokansantuotteen kasvutekijät	5
Kansantalouden tasapaino	6	2. Työttömyysaste	7
Työllisyys	6	3. Hinnat ja palkat	8
Hinnat, palkat ja tulot	7	4. Maksutase	9
Vaihtotase ja ulkomainen maksuvalmius	7	5. Kansantalouden säästäminen ja investoinnit	10
Rahoituskehitys	10	6. Rahoitusjäämät	11
Ulkomainen rahoitus	10	7. Pankkien ottolainaus ja luotonanto yleisölle	12
Rahoituslaitokset	11	8. Pankkien luotonantoenemmyys ja sen rahoitus	14
Valtio	13	9. Valtion kassatalous	15
Arvopaperimarkkinat	15	10. Liikepankkien keskuspankkirahoitus	17
		11. Korot	20
Keskuspankkipolitiikka		12. Talletustodistukset ja määräaikaiset talletukset	22
Rahapolitiikka	16	13. Kotimaisten toimitusluottojen rahoitus	23
Rahapolitiikan yleiskatsaus	16	14. Uusvientiluottojen ja lyhytaikaisten vientiluottojen rahoitus	24
Kiintiöpolitiikka	17	15. Valuuttakurssien keskimääräinen kehitys	25
Päiväluottomarkkinat	18	16. Tärkeimpien valuuttakurssien muutokset	26
Korkopolitiikka	19	17. Suomen Pankin avistakaupat	27
Luottopoliittiset ohjeet	21	18. Suomen Pankin termiinkaupat	28
Obligaatiolainoja koskevat lausunnot	21	19. Velkaantumiskehitys	31
Talletustodistukset ja määräaikaistalletukset	22	20. Valuuttatilanne	32
Erityisrahoitusjärjestelyt	23	21. Suomen Pankin tase	35
Valuuttapolitiikka	24		
Kehitys kansainvälisillä valuuttamarkkinoilla	25	Taulukot	
Avistamarkkinat	26	1. Suomen Pankin tase vuosittain	44
Terminimarkkinat	28	2. Suomen Pankin tase kuukausittain	46
Valuutansäännöstelyyn liittyvät toimenpiteet	29	3. Vaihdeettava ja sidottu varanto	50
Kahdenkeskiset maksujärjestelyt	29	4. Suomen Pankin tuloslaskelma	50
Pitkäaikaiset ulkomaiset pääomanliikkeet	29	5. Suomen Pankin soveltamia korkoja	51
Valuuttatilanne	32	6. Kotimainen clearingliike: vaihdettujen pankkivekseen liien ja shekkien sekä tilisiirtojen lukumäärä ja arvo	51
		7. Setelinanto	52
Suomen Pankin tase ja tuloslaskelma		8. Liikkeessä olevat setelit ja metallirahat	53
Ulkomaat	34	9. Setelinvalmistus ja setelinpolto	54
Rahoituslaitokset	35	10. Setelit ja metallirahat	55
Julkinen sektori	36	11. Avistamyntikurssit vuosittain	56
Yritykset	37	12. Avistamyntikurssit kuukausittain	58
Liikkeessä oleva raha ja talletustodistukset	38		
Setelinanto	38	Eduskunnan pankkivaltuusmiehet vuoden 1975 lopussa	62
Muut tase-erät	38		
Tuloslaskelma	38	Suomen Pankki vuoden 1975 lopussa	62
Suomen suhteet kansainvälisiin järjestöihin			
Kansainvälinen Valuuttarahasto	40		
Kansainvälinen Järjestelypankki	41		

VUODEN 1975 TALOUDELLINEN KEHITYS

Vuoden 1974 loppupuolelta lähtien kansainvälinen suhdannelama heijastui Suomen kansantalouteen vientikysynnän selvänä supistumisena. Tavaraviennin määrä väheni vuonna 1975 edellisestä vuodesta kuudenneksen. Kun kotimainen kysyntä kuitenkin säilyi vilkkaana, pysyi kokonaistuotanto samana kuin vuonna 1974. Vuoden mittaan jouduttiin tuotantoa monilla aloilla supistamaan ja työllisyystilanne heikkeni. Keskimääräinen työttömyysaste jäi silti kansainvälisesti katsoen alhaiseksi. Tuontihintojen nousun hidastumisesta huolimatta inflaatio jatkui nopeana kotimaisten tuotantokustannusten kohoamisen vuoksi. Ulkomaankaupan tasapainottomuus lisääntyi huomattavasti ja vaihtotaseen alijäämä oli 7.9 mrd. markkaa.

KOKONAISKYSYNTÄ JA -TARJONTA

Vienti

Suurimmissa läntisissä teollisuusmaissa kokonaistuotanto kääntyi nousuun, mihin osaltaan vaikuttivat kysyntää tukevat finanssi- ja rahapolitiiset toimenpiteet. Vaikka kansainvälinen lama oli ollut poikkeuksellisen syvä ja pitkäaikainen, inflaatio jatkui useimmissa maissa edelleen voimakkaana. Taloudellista aktiviteettia pyrittiin elvyttämään rahapolitiikkaa asteittain keventämällä.

Suomen tavaravienti aleni laskusuhdanteen ja siihen liittyneen ostajamaiden varastojen supistumisen johdosta 17 %. Puutavarateollisuuden vienti laski jo edellisenä vuonna alentuneelta tasoltaan neljänneksen. Samalla näiden tuotteiden hinnat alenivat. Paperiteollisuustuotteiden vientimäärä väheni 30 % hintojen pysyessä kuitenkin vuoden alun tasolla. Metsäteollisuuden vienti näytti vuoden 1975 lopulla saavuttaneen pohjansa. Neuvostoliittoon suuntautuneiden toimistusten johdosta metalliteollisuuden vientimäärä

pysyi edellisen vuoden tasolla ja viennin arvo kasvoi viidenneksen. Muiden teollisuustuotteiden vientimäärät vähenivät selvästi lukuun ottamatta tekstiilituotteita. Siitä huolimatta että vientihinnat olivat keskimäärin 18 % korkeammat kuin vuonna 1974, tavaraviennin arvo supistui 2 %. Myös palveluksista saatujen valuuttojen kasvu hidastui, sillä rahtitulot supistuivat ja matkustustulot jäivät edellisen vuoden tasolle (kuvio 1).

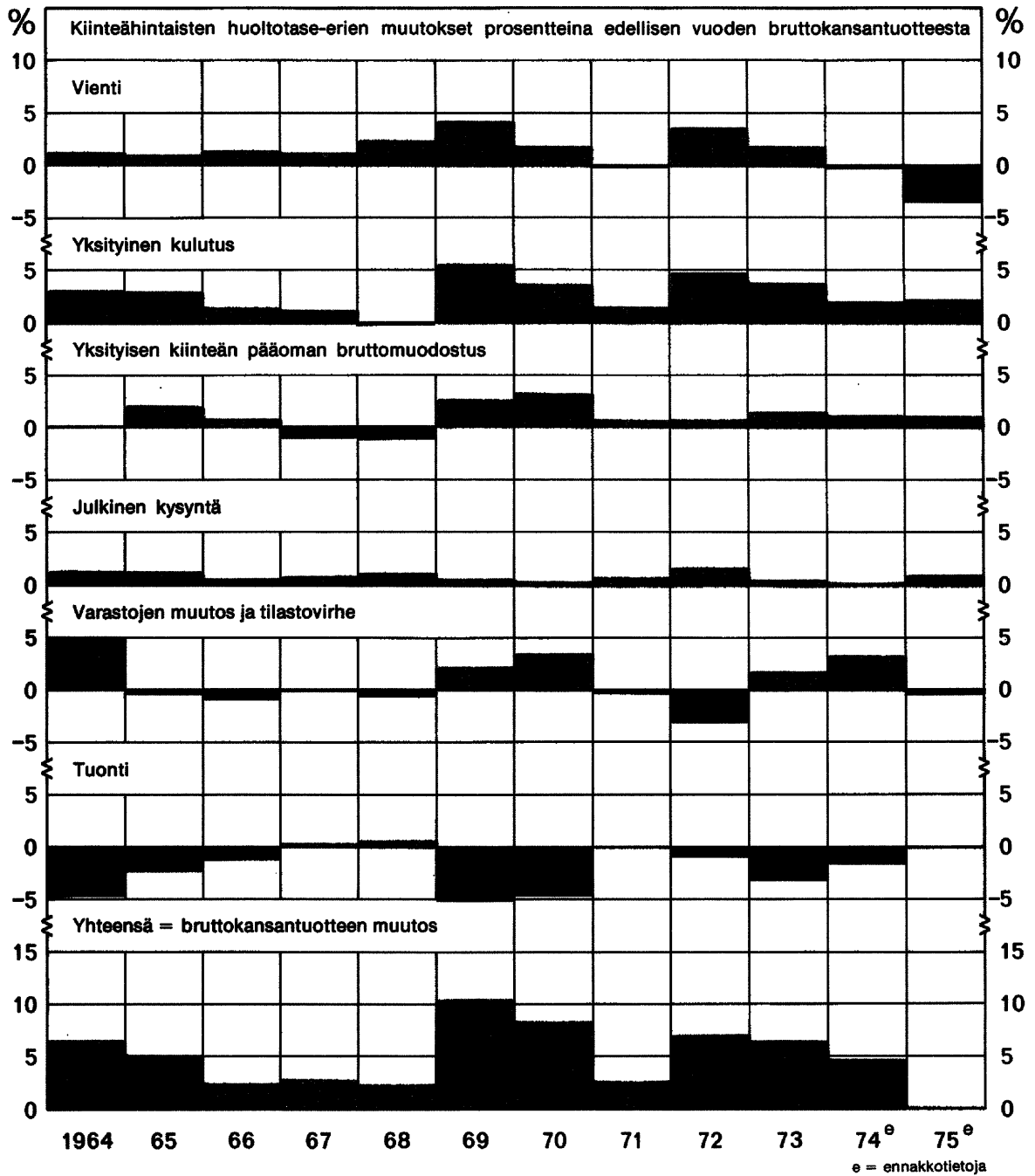
Kotimainen kysyntä

Yksityisen sektorin tuotannolliset investoinnit jatkuivat vuonna 1975 suhdannetilanteeseen nähden varsin vilkkaina. Teollisuuden investoinnit lisääntyivät määrältään 8 %. Eniten kasvoivat metalliteollisuuden, metsäteollisuuden ja energiatuotannon investoinnit. Liikerakennusten vapauduttua investointiverosta vuoden 1974 lopulla palveluelinkeinojen investoinnit (asuntoinvestointeja lukuun ottamatta) lisääntyivät vuonna 1975 lähes 14 %.

Tuotannolliset talonrakennusinvestoinnit kasvoivat määrältään yhteensä 18 %. Kone- ja laite-

Kuvio 1.

BRUTTOKANSANTUOTTEEN KASVUTEKIJÄT

investointien kasvu jatkui myös nopeana ja oli yli 9 %. Asuntotuotanto sen sijaan kääntyi selvään laskuun vuoden 1975 lopulla. Edellisenä vuonna aloitettujen rakennustöiden suuren määrän vuoksi uusia asuntoja valmistui vielä 69 000 kappaletta. Kaiken kaikkiaan kasvoivat yksityiset kiinteät investoinnit määrältään 5 % (kuvio 1).

Kotitalouksien käytettävissä olevat reaalitytulot lisääntyivät vain prosentin verran edellisestä vuodesta. Kun kotitalouksien kulutusalltius nousi selvästi, yksityisen kulutuksen määrä kasvoi 4 % eli hieman enemmän kuin vuonna 1974 (kuvio 1). Eniten lisääntyivät kestävien kulutustavaroiden hankinnat. Lokakuussa käyttöön otettu autoveron lisämaksu vähensi autojen myyntiä vuoden loppukuukausina, mutta koko vuoden lisäys oli siilti lähes viidennes. Hinnankorotusten vuoksi alkoholiuomien ja tupakan kulutus supistui selvästi.

Julkisen kulutuksen määrä kasvoi runsaat 6 % eli selvästi enemmän kuin edellisenä vuonna. Tähän vaikutti mm. eräiden korkeakoulujen siirtyminen valtion omistukseen ja peruskoulun toteuttamisen myötä tapahtuva yksityisten oppikoulujen siirtyminen kuntien ylläpidettäviksi. Työllisyyden heikkenemistä vuoden lopulla lisättiin valtion työmäärärahoja ja hallinnollisten investointien määrä kasvoi 5 % (kuvio 1).

Tuotanto

Vientituotannon supistuminen kerrannaisvaikutuksineen käänsi kokonaistuotannon laskuun vuoden 1975 jälkipuoliskolla. Kun tuotanto alkuvuodesta oli vielä hieman edellisvuotista suurempi, koko vuoden tuotanto pysyi samana kuin vuonna 1974 ja tuotantokapasiteetin käyttöaste oli varsin alhainen (kuvio 1). Monilla teollisuuden aloilla, etenkin metsäteollisuudessa, tuotantoa pidettiin käynnissä valmistamalla tuotteita varastoon. Yleiskehityksestä poikkesi metalliteollisuuden tuotanto, joka raskaan metalliteollisuuden hyvän tilauskannan ansiosta kasvoi määrältään 4 %. Liikennettä lukuun ottamatta palveluelinkeinojen tuotanto kasvoi edelleen. Merkkejä kehityksen heikkenemisestä ilmeni vuoden mittaan enenevästi mm. kaupassa ja matkailua palvelevilla aloilla.

Tuonti

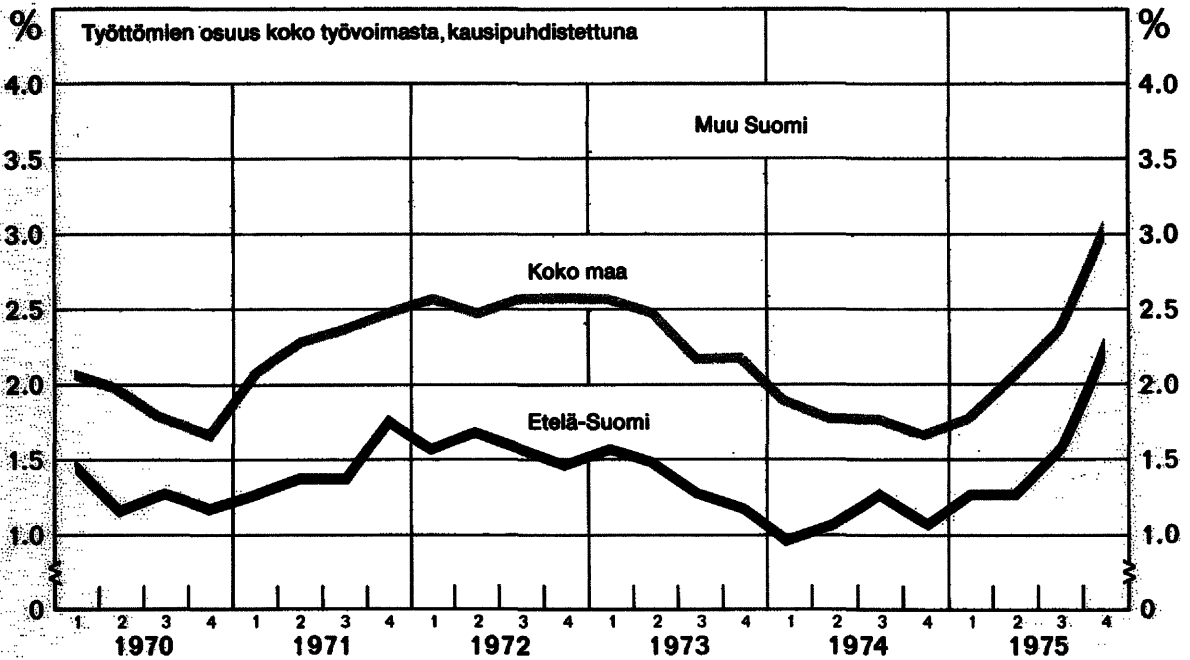
Vuoden 1975 alkupuoliskolla tavarantuonnin määrä vielä kasvoi. Varsinkin investointi- ja kulutustavaroiden tuonti lisääntyi huomattavasti. Tuonnin hillitsemiseksi on vuoden 1975 maaliskuusta lähtien ollut voimassa 6 kuukauden tuontitalletus, joka ensimmäisenä voimassaolovuotenaan kattoi noin 50 % tavarantuonnista ja oli keskimäärin 20 % tuontitalletuksen alaisen tuonnin cif-arvosta. Taloudellisen aktiiviteetin heikkene-
misen myötä tuonnin määrä kääntyi laskuun vuoden jälkipuoliskolla. Koko vuoden aikana tavaroiden ja palvelusten tuonnin määrä kasvoi 0.2 % (kuvio 1). Tuontihinnat kohosivat lähes 10 %. Raaka-aineiden tuonnin määrä supistui 5 % eli jonkin verran enemmän kuin teollisuustuotanto. Investointitavaroiden ryhmässä kasvoi erityisesti kuljetusvälineiden tuonti. Kulutustavaroiden tuonnin arvon lisäys oli noin viidennes ja niistä henkilöautojen tuonti kasvoi eniten. Palvelusten tuonnista aiheutuneet menot nousivat voimakkaasti matkustusmenojen kasvaessa kolmanneksen.

KANSANTALouden TASAPAINO

Työllisyys

Vientikysynnän aleneminen heijastui suhteellisen hitaasti työllisyyteen. Keskimääräinen työttömyysaste oli 2.2 %. Työttömyys alkoi kuitenkin kohota selvästi vuoden lopulla vientilaman vaikutusten levittyä myös muille aloille, samalla kun rakennustoiminta ja metsätalouden tuotanto supistuvat. Alueelliset työttömyyserot alkoivat jälleen kasvaa, sillä Etelä-Suomessa työllisyyden heikkeneminen ilmeni aluksi työvoiman ylikysynnän asteittaisena häviämisenä. Vuoden lopulla teollisuuden tuotantoseisokit ja työvoiman lomautukset heikensivät työllisyyttä myös monilla Etelä-Suomen teollistuneilla alueilla (kuvio 2). Muuttoliike Suomen ja muiden pohjoismaiden välillä, joka usean vuoden ajan oli paluuvoittoista, kääntyi uudelleen maastamuuttovoittoiseksi. Nettomaastamuutto pohjoismaihin oli vuoden aikana 4 400 henkeä.

Kuvio 2.
TYÖTTÖMYYSASTE

Hinnat, palkat ja tulot

Inflaatio jatkui Suomessa vuonna 1975 nopeampana kuin useimmissa kilpailijamaissamme. Tuotantokustannuksia nosti erityisesti työvoimakustannusten kohoaminen. Osaltaan yksikkökustannuksia lisäsi tuotantokapasiteetin käyttöasteen aleneminen. Kuluttajahinnat nousivat kuitenkin vielä prosenttiyksikön verran edellisvuotista nopeammin eli keskimäärin 18 % (kuvio 3). Tukkuhintojen ja rakennuskustannusten nousu hidastui selvästi. Bruttokansantuotteen hintaindeksi nousi 17 % eli 2 prosenttiyksikköä vähemmän kuin vuonna 1974.

Vuoden 1974 keväällä solmitun 22 kuukauden tulosopimuksen tarkistusneuvottelut johtivat tuntuviin palkkojen korotuksiin. Sopimuspalkkojen korotukset merkitsivät 13 prosentin nousua keskimääräisessä ansiotasossa. Kun palkkojen liukuminen jatkui monilla aloilla vielä vuoden alkupuolella

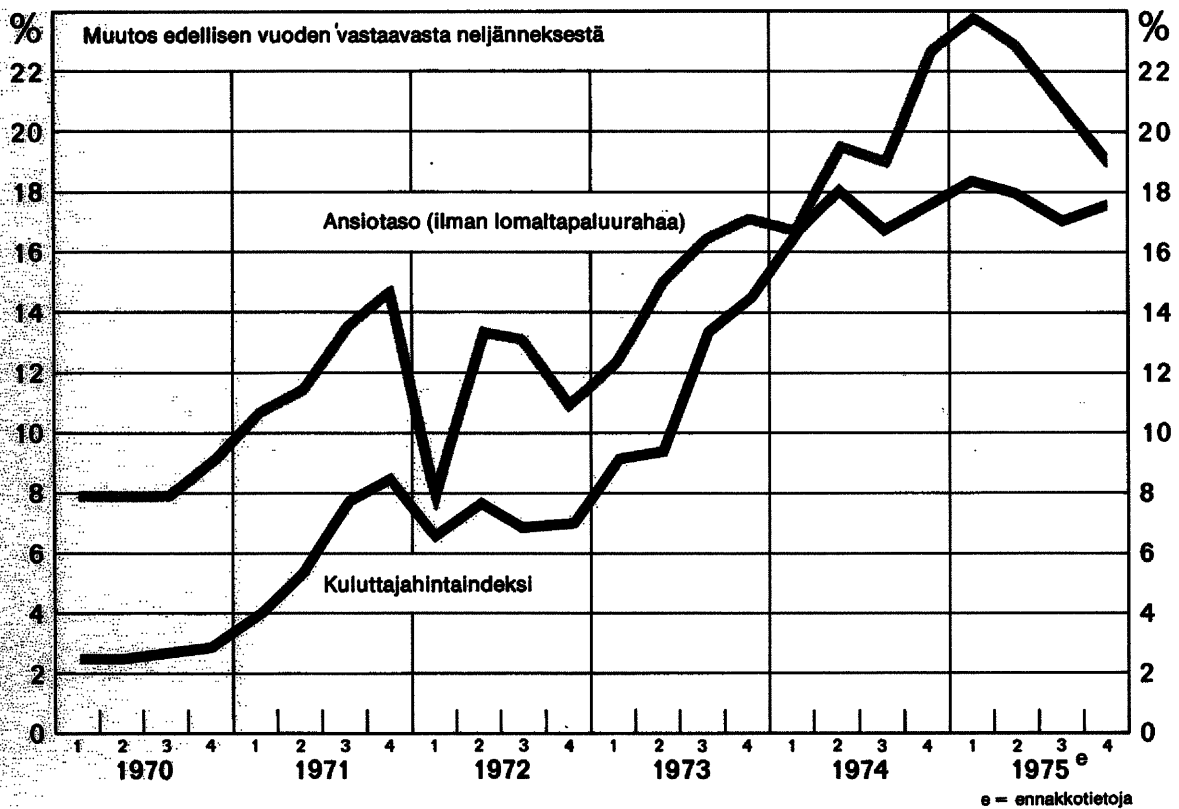
huomattavana, kohosi palkansaajien ansiotaso ilman lomaltapaluurahaa 22 % ja lomaltapaluurahan korotus mukaan luettuna 23 % (kuvio 3). Tämä merkitsi reaaliansioiden nousun nopeutumista edellisestä vuodesta.

Palkkatulojen lisäksi erityisesti eläketulot kasvoivat reaalisesitkin huomattavasti. Myös kotitalouksien saamat muut tulonsiirrot lisääntyivät nopeasti. Veroasteikkojen tarkistukset lievensivät veroprogression vaikutusta. Kun kuitenkin metsä- ja muiden pääomatulojen nousu jäi pieneksi, kasvoivat kotitalouksien käytettävissä olevat reaalitytulot vain prosentin verran.

Vaihtotase ja ulkomainen maksuvalmius

Ulkomaankaupan vaihtosuhte parani noin 8 %, sillä vientihinnat olivat keskimäärin 18 % ja tuontihinnat 9 % korkeammat kuin edellisenä

Kuvio 3.
HINNAT JA PALKAT

vuonna. Vaihtosuhteen suotuisalla kehityksellä oli kuitenkin käytännössä vain vähäinen merkitys vientimäärien huomattavan supistumisen vuoksi.

Palvelustaseen ylijäämä supistui vuoden 1974 1.4 mrd. markasta noin 1.3 mrd. markkaan. Koska korkomenot ulkomaille kasvoivat lainanoton lisääntymisen vuoksi runsaasti, pääomakorvausten ja tulonsiirtojen taseen alijäämä kohosi lähes kolmanneksen 1.5 mrd. markkaan. Vaihtotaseen alijäämä oli siten kauppataseen alijäämää suurempi ja kohosi 7.9 mrd. markkaan eli noin 8 prosenttiin bruttokansantuotteesta.

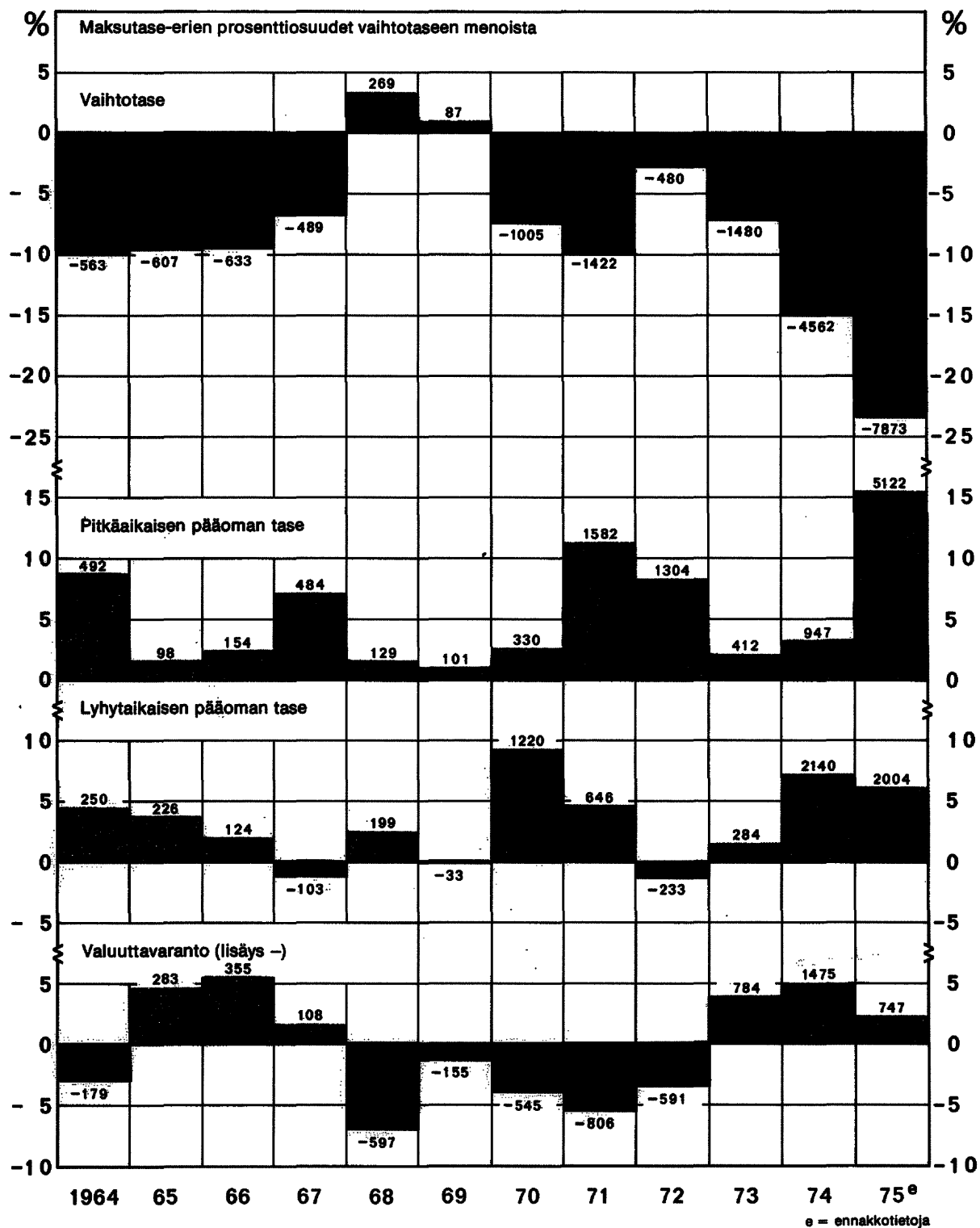
Vaihtotaseen alijäämästä rahoitettiin pitkäaikaisen pääoman nettotuonnilla 5.1 mrd. markkaa ja lyhytaikaisen pääoman nettotuonnilla 2 mrd. markkaa. Lyhytaikaisen ulkomaisen nettovelan kasvu johtui vientisaatavien vähenemisestä ja

tuontitalletusten perimisen takia pidentyneistä tuonnin maksuajoista sekä Neuvostoliiton vientitoimitusten ennakkomaksuista. Yleistaseen alijäämä oli yli 0.7 mrd. markkaa (kuvio 4).

Liikepankkien valuuttavelka kasvoi 1.7 mrd. markkaa. Valtion, Postipankin ja muiden rahoituslaitosten ulkomaiset saamiset sen sijaan lisääntyivät lähes 0.5 mrd. markkaa. Suomen Pankin vaihdettava valuuttavaranto supistui 0.3 mrd. markkaa. Sidottujen valuuttojen tiliasema parani runsaat 0.7 mrd. markkaa. Suomen Pankin maksuvalmiusasemaa tukivat vuoden lopussa edelleen sekä yksityisten pankkiyhtymien että Kansainvälisen Valuuttarahaston kanssa solmitut valmiusluottosopimukset.

Suomen ulkomainen nettovelka kohosi vuoden loppuun mennessä 20 mrd. markkaan eli noin

Kuvio 4.
MAKSUTASE

viidennekseen bruttokansantuotteesta. Pitkäaikaisen ulkomaisen velan hoitomenot olivat lähes 2.6 mrd. markkaa eli noin 10 % vaihtotaseen tuloista. Maksuvalmiutta jäi rasittamaan lisäksi epäedullinen ulkomaisen velan rakenne, sillä lyhytaikaisen velan osuus oli lähes neljännes.

RAHOITUSKEHITYS

Samalla kun investointitoiminta jatkui vuonna 1975 vilkkaana, kotimainen säästäminen supistui jyrkästi (kuvio 5). Kotimaisen säästämisasteen alennuttua ulkomaisen pääoman osuus investointien rahoituksesta kohosi suuremmaksi kuin koskaan aikaisemmin. Yrityssektorin ulkoista rahoitustarvetta lisäsi tulorahoituksen heikentyminen

sen ohella tuontitalletusten periminen, joka kiristi yritysten likviditeettiä. Kotitaloussektorin rahoitusylijäämä jäi edellisvuotista pienemmäksi lähinnä säästämisasteen alenemisen ja vilkkaina jatkuneiden asuntoinvestointien vuoksi.

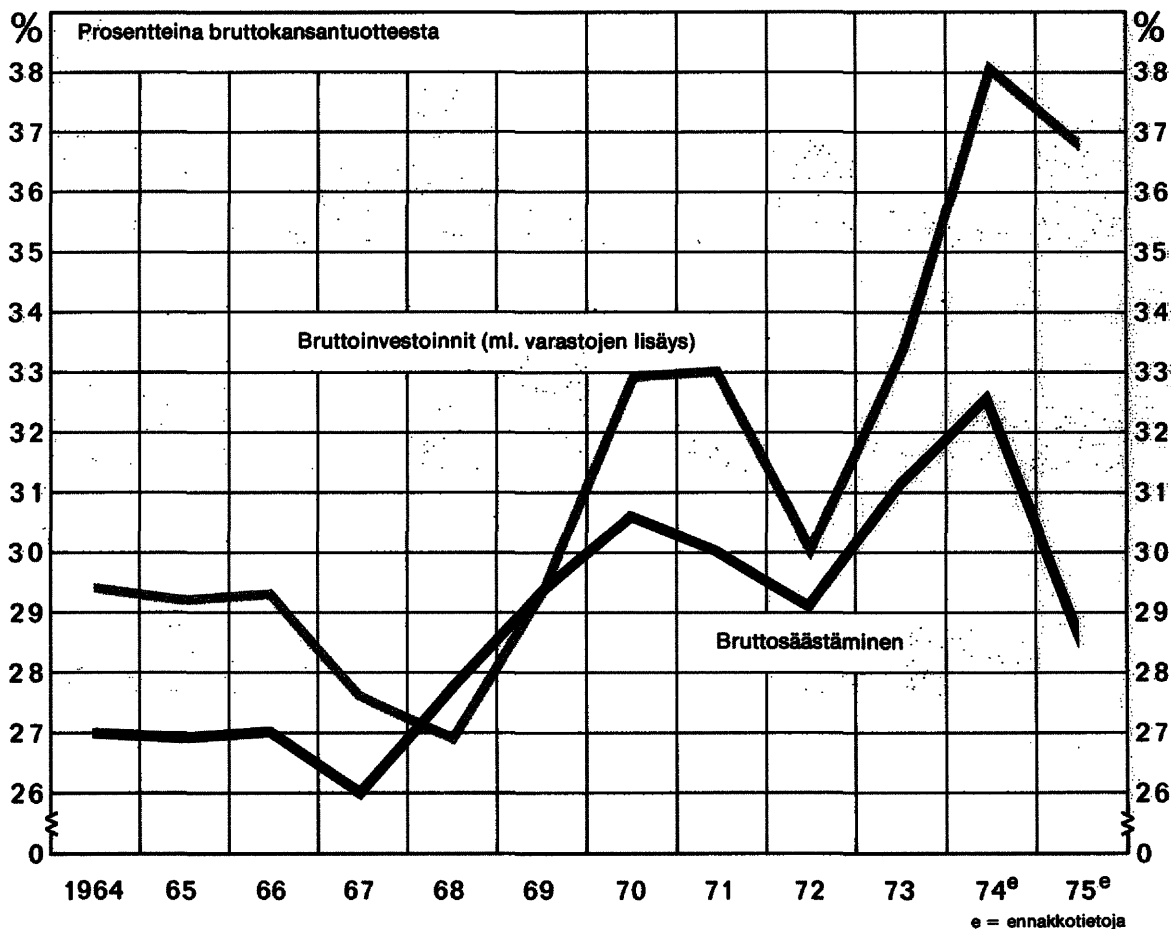
Valtion menojen kasvun nopeutuminen ja tulokehityksen hidastuminen heikensivät jyrkästi valtion rahoitusasemaa. Siitä huolimatta että kuntien investointien kasvu jäi keskimääräistä pienemmäksi, aleni koko julkisen sektorin rahoitusylijäämä tuntuvasti (kuvio 6).

Ulkomainen rahoitus

Pääomantuonnin osuus investointien rahoituksesta kaksinkertaistui edellisestä vuodesta ja kohosi

Kuvio 5.

KANSANTALouden SÄÄSTÄMINEN JA INVESTOINNIT

lähes 20 prosenttiin. Korkotason alennuttua kansainvälisillä pääomamarkkinoilla ja ulkomaisten pitkäaikaisten luottojen saatavuuden parannuttua Suomen Pankki myönsi yrityksille alkuvuodesta suhteellisen runsaasti pitkäaikaisten ulkomaisten luottojen tuontilupia. Kun vaihtotaseen alijäämä kasvoi huomattavasti odotettua nopeammin, ryhdyttiin loppuvuodesta kuitenkin rajoittamaan pääoman tuontia. Kansantalouden rahoitusvauksesta katettiin kaksi kolmasosaa pitkäaikaisen pääoman nettotuonnilla (kuvio 4).

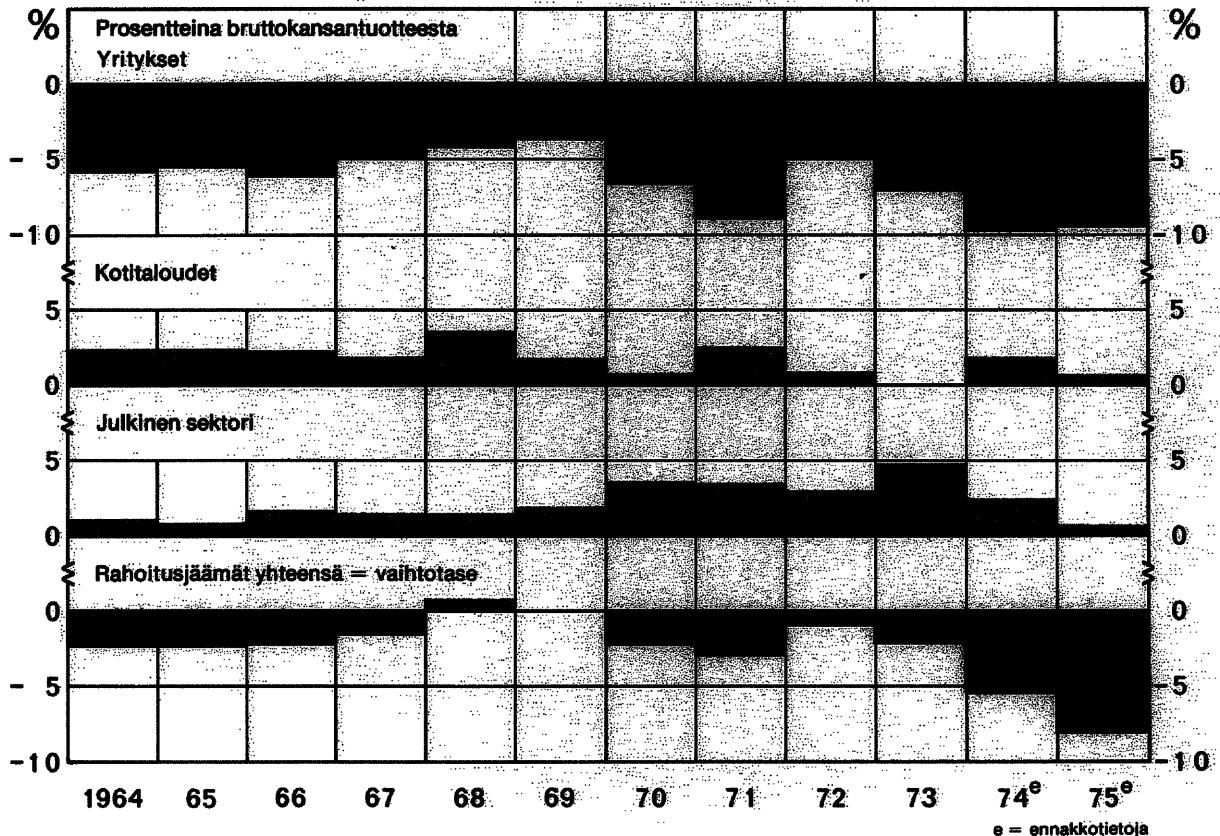
Rahoituslaitokset

Vaihtotaseen suuresta alijäämästä huolimatta Suomen Pankin valuuttavaranto lisääntyi 444 milj. markkaa 1 778 milj. markkaan. Valuuttavarannon

kohentuminen ei kuitenkaan näkynyt kotimaisten rahoitusmarkkinoiden kevenemisenä, koska Suomen Pankin muut ulkomaiset saatavat supistuivat samanaikaisesti ja koska valuuttavarannon lisäys liittyi suurelta osin Kansainväliseltä Valuuttarahastolta saatuun öljyluottoon. Rahoitusmarkkinoiden kireyteen vaikutti ennen kaikkea tuontitalletusten ja pääomantuontitalletusten kerääminen yleisöltä. Tuontitalletuksia alettiin perlä maaliskuussa ja niitä kertyi vuoden loppuun mennessä 1 135 milj. markkaa. Pääomantuontitalletukset lisääntyivät 325 milj. markkaa. Kireyttä lievensi kuitenkin se, että liikkeessä olevien Suomen Pankin talletustodistusten määrä supistui 790 milj. markkaa ja valtio purki suhdannerahastoaan 389 milj. markkaa. Suomen Pankki lisäsi myös suoria yleisöluottojaan 410 milj. markkaa.

Kuvio 6.

RAHOITUSJÄÄMÄT

Liikepankkien keskuspankkirahoitus (ml. obligatioiden termiinkaupat ja Suomen Pankin nettosijoitukset päiväluottomarkkinoille) kasvoi 621 milj. markkaa ja oli vuoden lopussa 3810 milj. markkaa. Liikepankit ylittivät tammikuuta lukuun ottamatta koko vuoden ajan peruskorkoiset keskuspankkiluottokiintiönsä. Lokakuun alusta Suomen Pankki alensi kiintiöt 2800 milj. markasta 2500 milj. markkaan. Liikkeessä oleva raha kasvoi 393 milj. markkaa.

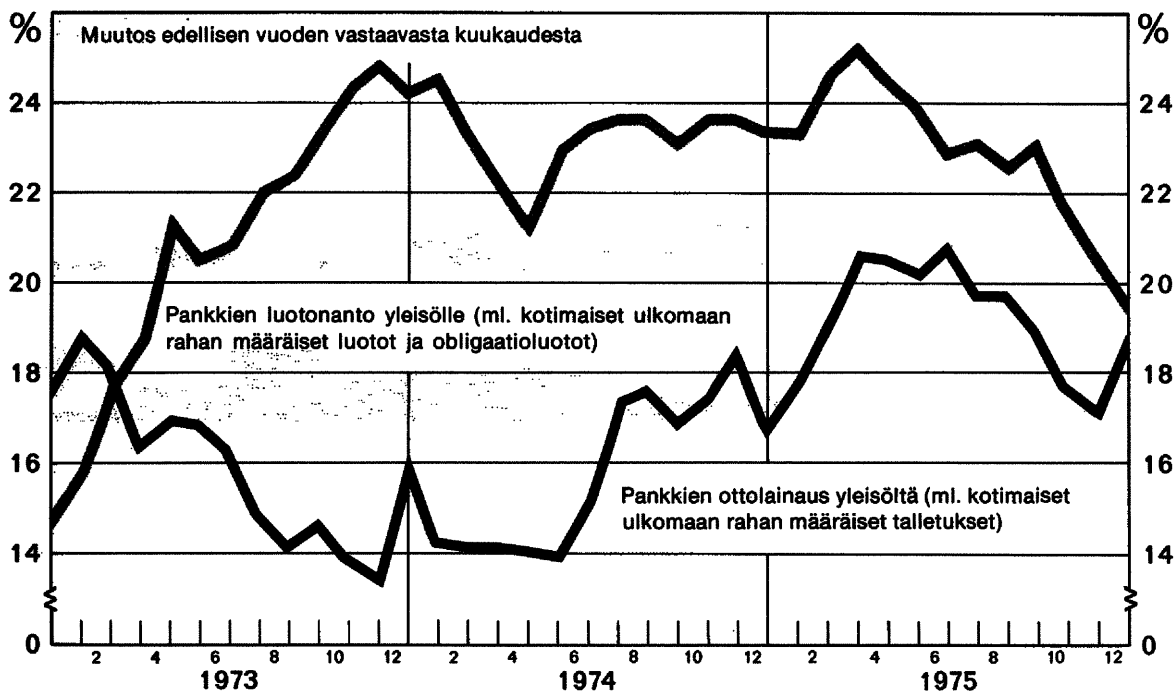
Talletuspankkien koko luotonanto yleisölle lisääntyi lähes 20 % vuonna 1975. Kasvu oli noin 4 prosenttiyksikköä hitaampi kuin edellisenä vuonna (kuvio 7). Varsinaisen antolainauksen (lainat, vekselit, shekkitililuotot) lisäys jäi lähes 5 prosenttiyksikköä koko luotonannon kasvua pienemmäksi eli 15 prosenttiin, kun sen sijaan obligatioluotot lisääntyivät 25 % ja kotimaisten valuuttamääräisten luottojen kanta kaksinkertaistui. Pankkien luotonanto suuntautui pääasiassa teollisuuden kiinteiden investointien, varastotuotan-

non ja vientiluottojen rahoitukseen. Pankkien asuntoluotot lisääntyivät selvästi kokonaisluotonantoa hitaammin. Pankkiryhmistä eniten kasvatti luotonantoon edelleen Postipankki, runsaat 22 %, vaikkakin sen yleisöluottojen nousuvauhti hidastui huomattavasti valtion kassatilanteen kiristyttyä. Liike- ja osuuspankkien luottokanta laajeni noin 20 % ja säästöpankkien vajaat 18 %.

Talletuspankkien koko ottolainauskanta kohosi noin 19 % eli 2 prosenttiyksikköä edellisvuotista enemmän (kuvio 7). Kireästä rahoitustilanteesta huolimatta käteistalletusten suhteellinen kasvu oli lähes kaksinkertainen aikatalletusten kasvuun verrattuna. Käteistalletukset lisääntyivät vajaat 32 % ja aikatalletukset runsaat 16 %. Aikatalletusten kasvu hidastui selvästi vuoden loppupuolella, mikä johtui pääasiassa tulonmuodostuksen heikkenemisestä, erityisesti metsätulojen supistumisesta. Koko vuotta tarkasteltaessa kotitalouksien talletushalukkuus säilyi kuitenkin suurena viime vuosien tapaan. Ottolainauskasvu oli nopeinta

Kuvio 7.

PANKKIEN OTTOLAINAUS JA LUOTONANTO YLEISÖLLE

Postipankissa, lähes 29 %, kun se muutoin pankkiryhmittäin vaihteli vajaasta 16 prosentista runsaaseen 20 prosenttiin. Pankkien luotonanto yleisölle lisääntyi 7 557 milj. markkaa ja ottolainaus yleisöltä 6 303 milj. markkaa, joten pankkien luotonantoenemmyys laajeni 1 254 milj. markkaa (kuvio 8).

Liikepankkien koko luotonanto yleisölle kasvoi 3 739 milj. markkaa, josta varsinaisen antolainauksen osuus oli 1 605 milj. markkaa, obligaatioluottojen 403 milj. markkaa ja kotimaisten valuuttamääräisten luottojen 1 731 milj. markkaa. Kun liikepankkien koko ottolainaus lisääntyi samanaikaisesti 2 113 milj. markkaa, niiden luotonantoenemmyys suureni 1 625 milj. markkaa. Lisäksi liikepankkien sijoitukset osakkeisiin ja kiinteistöihin kasvoivat 310 milj. markkaa. Rahoitustarpeensa tyydyttämiseksi liikepankit kasvattivat nettovelkaansa Suomen Pankille 621 milj. markkaa ja ulkomaille 1 716 milj. markkaa, mikä merkitsi niiden ulkomaisen velkakannan kaksinkertaistumista. Liikepankkien nettovelka muille kotimaisille rahalaitoksille supistui 398 milj. markkaa.

Vuoden 1975 alusta otettiin käyttöön kaksi uutta määräaikaistiliä, 36 kuukauden palkkiotalletus- ja veronhuojennustili. Pankkien ottolainauksessa sovellettiin vuoden aikana seuraavia korkoja:

	%
36 kuukauden määräaikaiset talletukset ¹	8 1/4
24 kuukauden määräaikaiset talletukset	7 3/4
12 ” ” ” ”	6 3/4
6 ” ” ” ”	6 1/4
4—5 kuukauden irtisanomisaikaiset talletukset	4 3/4
2—3 ” ” ” ”	3 3/4
1 ” ” ” ”	2 3/4
karttavat talletustilit, säästötilit ja käyttötilit ²	5 3/4
kotimaiset valuuttatalletustilit	3
shekki- ja postisiirtotilit ²	1 1/2
kotimaiset valuuttashekkitilit	0

1. Tilien kokonaistuotto muodostuu 8 1/4 prosentin pankkikorosta ja palkkiotalletustilin osalta 3/4 prosenttiyksikön suuruudesta korkopalkkiosta sekä veronhuojennustilin osalta 1.33 prosenttiyksikön suuruudesta veronhuojennusedusta.

2. Käyttötileille sekä shekki- ja postisiirtotileille korot laskeetaan kuukauden alimmalle saldolle.

Muiden rahoituslaitosten luottoekspansio nopeutui vuonna 1975. Vakuutusyhtiöiden luottokanta kasvoi ennakkotietojen mukaan noin viidenneksen ja kiinnitysluottolaitosten noin neljänneksen. Kiinnitysluottolaitosten luotonantoa voimisti erityisesti runsas ulkomainen rahoitus. Kehitysluottolaitosten luotonannon kasvunopeus sen sijaan hidastui jonkin verran. Luottokaupan rahoituslaitosten luotonanto nopeutui alkuvuodesta, mutta hidastui selvästi vuoden loppupuolella liikepankkien supistettua rahoitustaan osamaksukaupan rahoitusyhtiöille.

Valtio

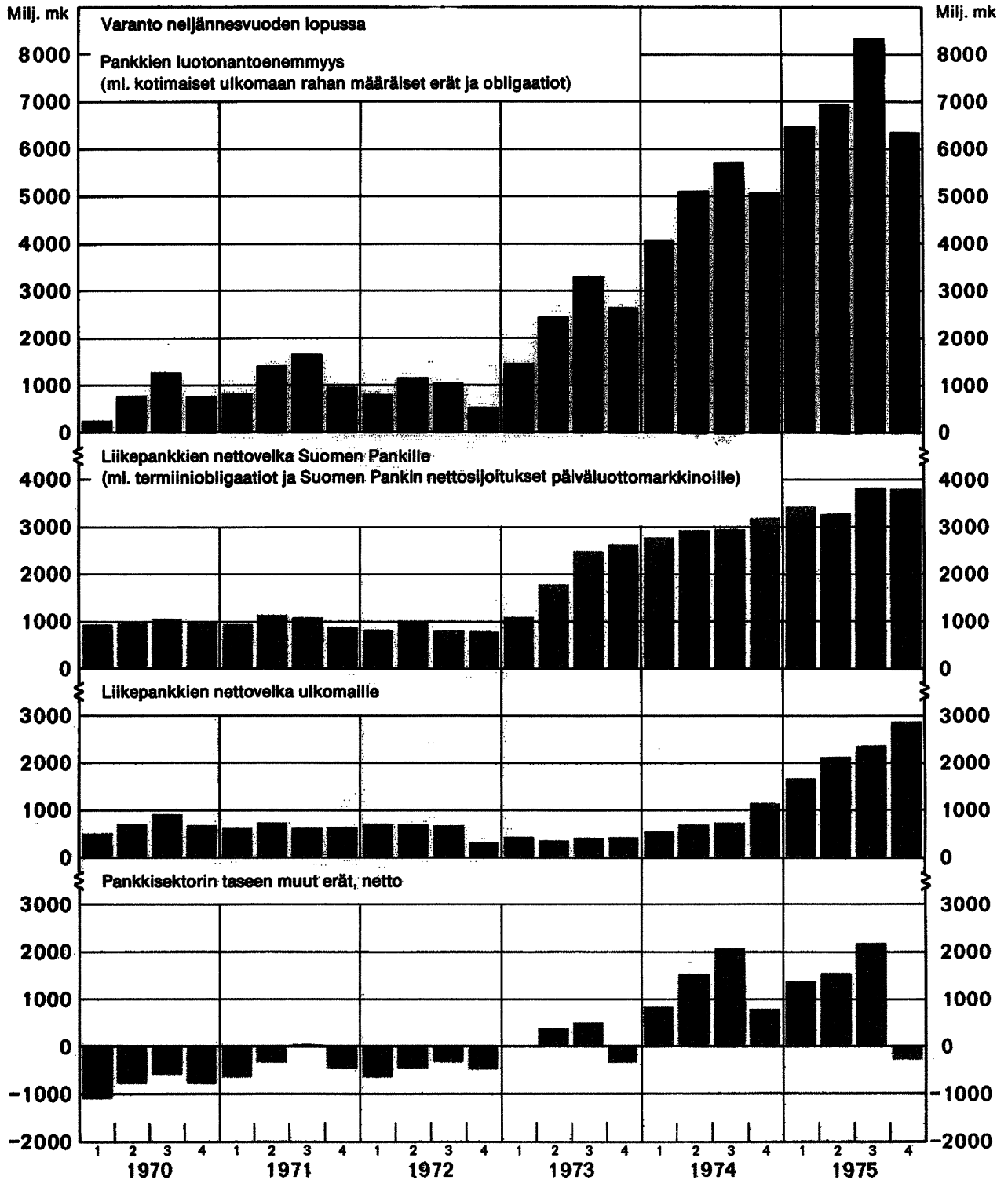
Vuoden kuluessa valtiontalouden rahoitusasema heikkeni tuntuvasti. Taloudellisen toiminnan yleinen heikkeneminen ja tuloperusteiden alennukset hidastivat verotulojen kasvua. Toisaalta valtion menojen kasvu nopeutui erityisesti siirtomenoihin sisältyneiden kertaluonteisten muutosten vuoksi, joita olivat mm. satovahinkokorvausten maksatus vuoden 1974 epäonnistuneesta sadosta ja kuntien valtionapujen maksatuksen nopeuttaminen. Valtion myöntämiä asuntolainoja nostettiin 1 536 milj. markkaa eli lähes 50 % enemmän kuin edellisenä vuonna. Valtion investointirahaston toiminta käynnistyi vuoden 1975 aikana, joskin rahaston myöntämien lainojen käyttö jäi vielä vähäiseksi.

Valtion menot (pl. kuoletuks) kohosivat kaikkiaan 2 270 milj. markkaa tuloja (pl. lainanotto) suuremmiksi, kun edellisenä vuonna tulot olivat olleet selvästi menoja suuremmat.

Rahoitustarpeen kattamiseksi valtio nosti pitkäaikaisia lainoja 988 milj. markkaa (ml. Investointirahaston ulkomainen lainanotto), kun taas kuoletuks jäivät 496 milj. markkaan. Valtion velka kasvoi näin ensimmäisen kerran vuoden 1970 jälkeen. Kassa-alijäämä oli 1 780 milj. markkaa ja sen rahoittamiseksi valtio paitsi supisti lyhytaikaisia rahoitussaataviaan Suomen Pankista ja Postipankista myös turvautui Postipankin tilapäisluottoon, joka kuitenkin maksettiin takaisin vuoden 1976 alussa.

Kuvio 8.

PANKKIEN LUOTONANTOENEMMYYS JA SEN RAHOITUS

Arvopaperimarkkinat

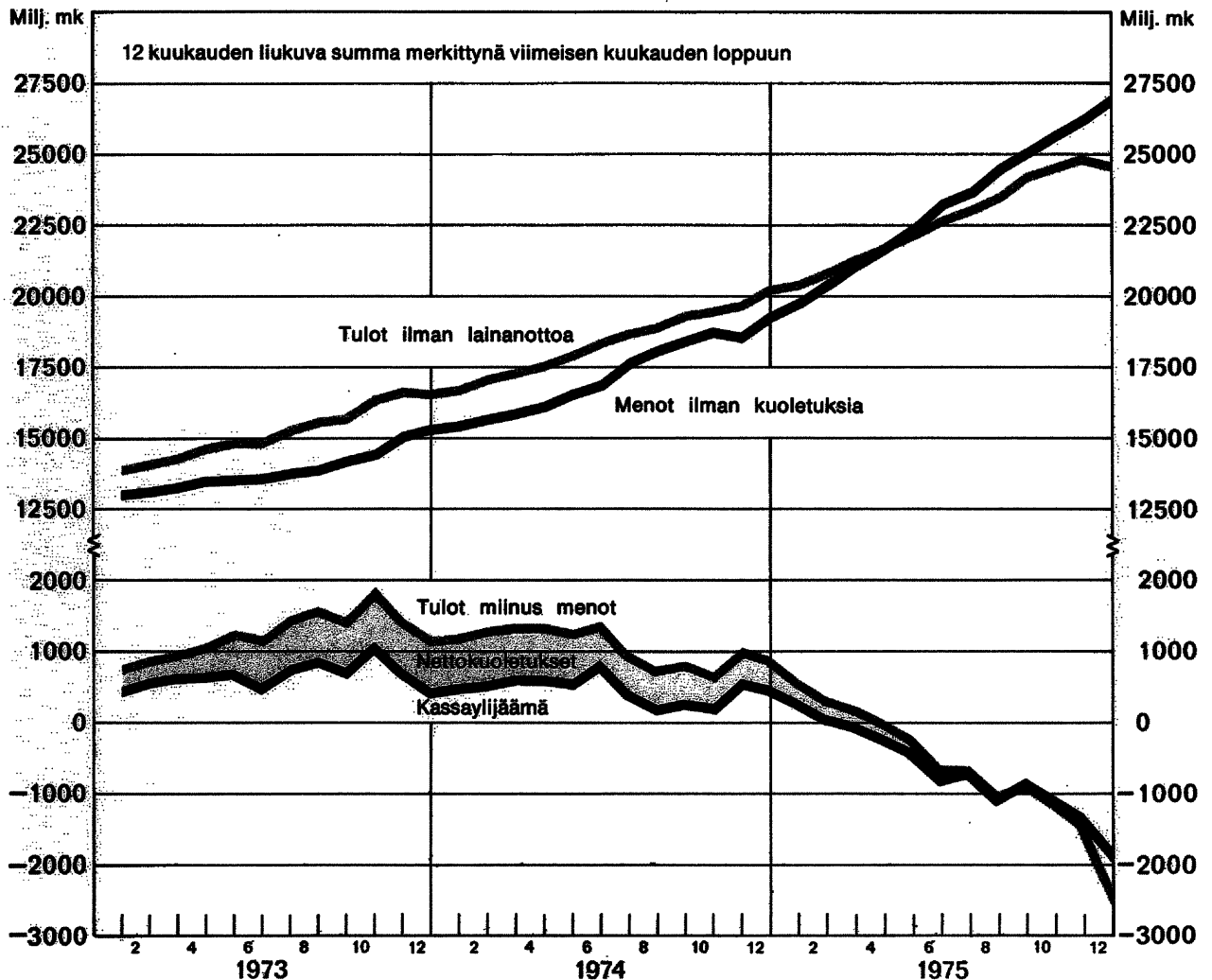
Kotimaisten obligaatioemissioiden yhteismäärä kohosi kertomusvuonna 1 515 milj. markkaan, josta noin 700 milj. markkaa oli yleisön merkittäväksi tarkoitettuja obligaatiolainoja ja loput rahoituslaitosten kanssa etukäteen sovittuja sijoituksia. Myytyjen obligaatioiden määrä jäi 1 266 milj. markkaan siitä huolimatta, että valtion obligaatioiden myynnit kaksinkertaistuivat edellisvuotista. Valtion yleisöobligatioiden emissiot olivat 501 milj. markkaa ja niiden myynnit 394 milj. markkaa.

näkymät toisaalta vähensivät arvopapereiden kysyntää ja toisaalta lisäsivät niiden tarjontaa. Arvopaperimarkkinoiden tasapainottomuus näkyi myös kurssikehityksessä. Pörssissä noteerattujen arvopapereiden kurssien keskitaso aleni edellisvuotista noin 12 %. Joulukuusta joulukuuhun tarkasteltuna kurssitaso laski ainoastaan 3 %. Kurssien lasku heijastui myös pörssin kokonaisvaihdossa, joka pysyi samana kuin edellisenä vuonna eli 288 milj. markassa. Toisaalta kurssikehitystä tuki emissioiden jääminen 60 milj. markkaa edellisvuotista pienemmäksi. Vuoden 1975 aikana pörssi-yhtiöiden aloittamat maksulliset osakeannit olivat 365 milj. markkaa.

Kiristynyt rahoitustilanne ja heikot suhdanne-

Kuvio 9.

VALTION KASSATALOUS

KESKUSPANKKIPOLITIikka

Maksutaseen pitkän tähtäyksen tasapainottamisen edellyttämä teknisen tuotantokapasiteetin laajentaminen yhtäältä ja kotimaisen kysynnän yleisen rajoittamisen ja hintojen nousuvauhdin hillitsemisen tarve toisaalta olivat alkuvuoden keskuspankkipolitiikkaan eniten vaikuttaneet tekijät. Maksutaseen heikennyttyä jyrkästi vuoden alkukuukausina keskuspankkipolitiikan yleislinjaa oli edelleen tiukennettava. Tämä oli sitäkin tarpeellisempaa, kun valtio alkoi huomattavasti purkaa aikaisempina vuosina keskuspankkiin keräämiään varantoja. Yleisen kireyden kielteisiä vaikutuksia lyhyen ajan työllisyys- ja kasvukehitykseen pyrittiin lieventämään lisäämällä keskuspankkipolitiikan valikoivuutta.

RAHAPOLITIikka

Rahapolitiikan yleiskatsaus

Edellisen vuoden syksyllä esitettyjä luottopolitiikan suuntaviivoja täydentämään ja täsmentämään Suomen Pankki lähetti tammikuussa rahalaitoksille henkilöluottoja koskevan kiertokirjeen, jossa todettiin, että kansantalouden vakavien tasapainottomuuksien lieventäminen vaati säästämisen edistämistä sekä käytettävissä olevien säästö pääomien keskittämistä aikaisempaa enemmän tuotannollisiin investointeihin ja niihin kiinteästi liittyviin asunto- yms. investointeihin. Kiertokirjeessä annettiin verraten yksityiskohtaisia ohjeita henkilöluottojen myöntämisperusteista.

Rahapolitiikan painopistettä oli maksutasenäkymien heikkenemisen takia kevään mittaan siirrettävä kotimaista kysyntää yhä selvemmin rajoittavaksi osittain tuotannollisten investointienkin kustannuksella. Suomen Pankki päätti maaliskuussa tiukentaa kiintiöiden ylitystä koskevia keskuspankkiluoton ehtoja. Rahoitusmarkkinoita kiristivät myös valtioneuvoston keväällä toimeen-

panema tuontitalletusjärjestelmä sekä siihen liittyneet Suomen Pankin tuontitalletusten rahoittamista rajoittavat ohjeet.

Kun vaihtotaseen vaje vuoden mittaan entisestäänkin syveni, alennettiin liikepankkien keskuspankkiluottokiintiöitä lokakuun alusta lähtien. Samanaikaisesti Suomen Pankki alkoi suhtautua entistä tiukemmin ulkomaisen pääoman tuontiin.

Näihin päätöksiin liittyneissä, lokakuussa esitetyissä luottopoliittisissa ohjeissa rahalaitoksia kehoitettiin maksuvalmiutensa puitteissa lieventämään valikoivalla luotonannollaan rahoitusmarkkinoiden yleisen kiristymisen kielteisiä vaikutuksia tuotantoon ja työllisyyteen. Samalla suosittelavien ja karsittavien luottokohteiden luetteloa tarkennettiin. Lisäksi rahalaitoksia kehoitettiin pitemmälle ulottuvia luottolupauksia antaessaan varautumaan siihen, että rahapolitiikka jatkuu kireänä myös seuraavan suhdannenousun aikana.

Suomen Pankin pysyviä erityisrahoitusjärjestelyjä tehostettiin edelleen vuoden mittaan kansantalu-

den kannalta keskeisten tuotannonalojen rahoitusmahdollisuuksien turvaamiseksi. Työllisyyden tukemiseksi Suomen Pankki osallistui lisäksi tilapäisin järjestelyin sekä kasvaneiden vientivarastojen että raakapuukauppojen rahoitukseen.

Rahapolitiikan kireydestä huolimatta pankkien antolainauksen kasvu ei vielä merkittävästi hidastunut. Kotimaisen luotonantonsa rahoittamiseksi liikepankit lisäsivät keskuspankkivelkaantumistaan, vaikka korkorasitus kasvoikin huomattavasti. Pankit joutuivat lainaamaan enenevässä määrin myös päiväluottomarkkinoilta, joilla korkotaso alusta alkaen oli varsin korkea. Yleinen korkotaso pidettiin sen sijaan koko vuoden ennallaan.

Kiintiöpolitiikka

Maaliskuussa Suomen Pankki päätti muuttaa kiintiöiden ylitystä koskevia keskuspankkiluoton ehtoja siten, että kiintiöiden ylitysoikeus rajoitettiin

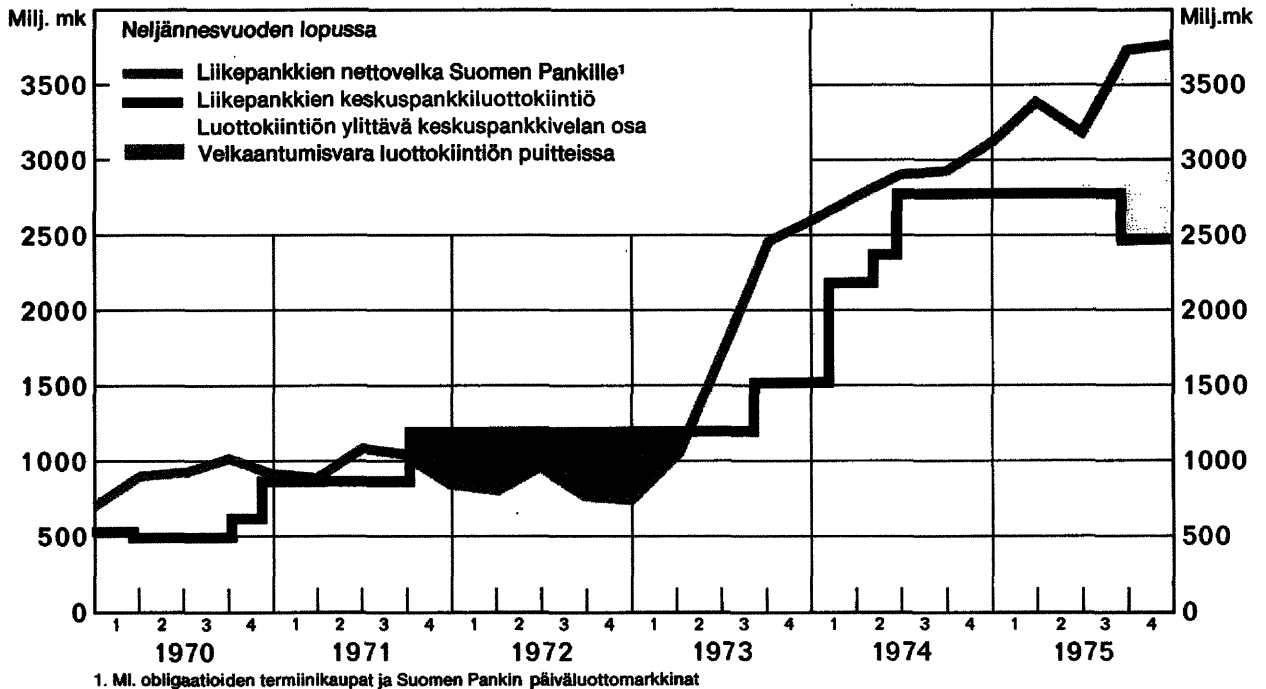
edelleen 50 prosenttiin, mutta mahdollisuus tyydyttää tämän ylittävää rahoituksen tarve automaattisin obligaatiokaupoin kumottiin. Obligaatioiden termiinkaupoilla tapahtuva lisärahoitus oli tästä lähtien riippuvainen Suomen Pankin kanssa käytävistä neuvotteluista ja niissä asetettavista ao. pankin maksuvalmiuden hoitoa koskevista ehdoista.

Liikepankkien keskuspankkiluottokiintiöt pidettiin vuoden 1975 syyskuun loppuun asti sillä tasolla, jolle ne oli vuoden 1974 kesäkuussa nostettu. Lokakuun alussa Suomen Pankki alensi keskuspankkiluottoon oikeutettujen liikepankkien luottokiintiöiden yhteismäärän 2800 milj. markasta 2500 milj. markkaan (kuvio 10). Pankkikohtainen kiintiörakenne ja keskuspankkivelan lisäkorkoasteikko säilytettiin koko vuoden ennallaan.

Liikepankkien keskuspankkivelka ylitti koko kertomusvuoden ajan luottokiintiöiden yhteismäärän (kuvio 10). Keskuspankkirahoituksen vuotuinen

Kuvio 10.

LIIEKAPANKKIEN KESKUSPANKKIRAHOITUS

LIKEPANKKIEN KESKUSPANKKILUOTTOKIINTIÖT JA NIIDEN PANKKIKOHTAINEN RAKENNE
1. 10. 1971 ALKAEN, MILJ. MK

	1. 10. 1971— 31. 8. 1973	1. 9. 1973— 31. 1. 1974	1. 2. 1974— 30. 4. 1974	1. 5. 1974— 17. 6. 1974	18. 6. 1974— 30. 9. 1975	1. 10. 1975—
HOP	75	95	135	141.6	162.4	145.0
KOP	345	437	621	667.2	767.2	685.0
OKO	210	266	378	420.0	498.4	445.0
SKOP	240	304	432	508.8	638.4	570.0
SYP	345	437	621	645.6	716.8	640.0
ÅAB	9	11.4	16.2	16.8	16.8	15.0
Yhteensä	1 224	1 550.4	2 203.2	2 400.0	2 800.0	2 500.0

kokonaiskustannus oli korkeimmillaan vuoden neljännellä neljänneksellä, jolloin se oli keskimäärin 14.2 %, ja alimmillaan ensimmäisellä neljänneksellä 10.5 %. Keskuspankkirahoituksen kokonaiskustannukset olivat vuonna 1975 keskimäärin 12.1 % (kuvio 11 A).

Päiväluottomarkkinat

Rahapolitiikan tehostamiseksi ja rahoitusmarkkinoiden toimintaedellytysten parantamiseksi Suomen Pankki avasi syyskuun alussa päiväluottomarkkinat eduskunnan pankkivaltuusmiesten antaman määräaikaisluvan perusteella. Sen mukaan Suomen Pankki sai vuoden 1976 toukokuun loppuun saakka oikeuden maksaa päiväluottotileille tehdyille talletuksille enintään 30 prosentin vuotuisen koron ja veloittaa päiväluotoista johtokunnan harkinnan mukaan $9\frac{1}{4}$ —30 % vuotuista korkoa.

Päiväluottomarkkinoilla pyrittiin lähinnä lieventämään pankkien maksuvalmiuseroista ja rahoitusmarkkinoiden lyhyen ajan maksuvalmiusvaihteluista aiheutuvia haittoja. Samalla tarjottiin yhtenäiset puitteet sille päiväluottotoiminnalle, jota liikepankkien kesken oli harjoitettu jo pitkään. Rahapolitiikan runkona säilyivät peruskorkoiset keskuspankkiluottokiintiöt, jotka voitiin ylittää nousevaa lisäkorkoa vastaan.

Päiväluottomarkkinoiden puitteissa keskuspankkiluoton käyttöön oikeutetut liikepankit voivat ottaa

seuraavana pankkipäivänä erääntyviä luottoja tai vastaavasti tallettaa varoja seuraavaan pankkipäivään Suomen Pankin päivittäin vahvistamalla korolla. Tasapainon saavuttamiseksi Suomen Pankki voi osallistua myös itse päiväluottomarkkinoihin antamalla päiväluottoja tai vastaanottamalla päiväluottotalletusten liikatarjonnan. Päiväluoton enimmäismääräksi asetettiin 60 % kunkin liikepankin keskuspankkiluottokiintiöstä. Liikepankkien velkaantumisen rajoittamiseksi asetettiin päiväluottojen ja keskuspankkivelan sekä päiväluottomarkkinoiden ulkopuolelta saatujen päiväluottojen kuukausikeskiarvolle valvontaraja, joka oli 180 % kunkin pankin keskuspankkiluottokiintiöstä. Valvontarajan ylittäminen edellytti vastaavanlaista maksuvalmiusseurantaa, jota jo maaliskuusta lähtien oli sovellettu mahdollisissa obligaatioiden viikoittaisissa termiinkaupoissa.

Syyskuun aikana Suomen Pankki tasapainotti päiväluottomarkkinat lähes yksinomaan koronmuutoksien avulla. Päiväluottojen kysyntä oli tällöin keskimäärin 540 milj. markkaa päivää kohti ja päiväluottokoron painotettu keskiarvo 22 %.

Lokakuun alusta aina joulukuun alkupuolelle saakka päiväluottomarkkinoilla vallitsi jatkuva ylikysyntä. Markkinoiden tilapäinen tasapainottomuus aiheutui toisaalta Suomen Pankin päätöksestä alentaa liikepankkien keskuspankkiluottokiintiötä lokakuun alusta lähtien ja toisaalta liikepankkien maksuvalmiuden kiristymisestä pääasiassa valtiontalouden kausiluonteisen tuloenemmyyden ja valuuttavarannon laskun vuoksi.

**RAHALAITOSTEN ANTO- JA OTTOLAINAUKSEN PAINOTETUT KESKIKOROT JA KORKOEROT
VUOSIEN 1974 JA 1975 LOPUSSA, %**

	31. 12. 1974			31. 12. 1975		
	Anto- lainaus	Otto- lainaus	Korko- ero	Anto- lainaus	Otto- lainaus	Korko- ero
Postipankki	9.43	4.30	5.13	9.88	4.17	5.71
Liikepankit	9.68	5.43	4.25	9.77	5.30	4.47
Säästöpankit	10.32	5.98	4.34	10.47	5.98	4.49
Osuuspankit	10.44	5.99	4.45	10.52	5.93	4.59
Rahalaitokset yhteensä	9.92	5.54	4.38	10.08	5.45	4.63

Loka—marraskuun aikana päiväluottojen kysyntä oli keskimäärin 760 milj. markkaa päivää kohti. Ylikysynnästä johtui, että päiväluottokorko nousi lähelle ylärajaansa eli 29 prosenttiin. Korkeasta korosta huolimatta Suomen Pankki joutui sijoittamaan markkinoille keskimäärin 420 milj. markkaa päivää kohti.

Joulukuun aikana päiväluottomarkkinat tasapainottuivat lähinnä siksi, että valtiontalous vaikutti keventävästi rahoitusmarkkinoihin. Päiväluottojen kysyntä supistui 400 milj. markkaan päivää kohti. Päiväluottokorko aleni keskimäärin 26 prosenttiin ja oli alimmillaan 18 prosenttia.

Korkopolitiikka

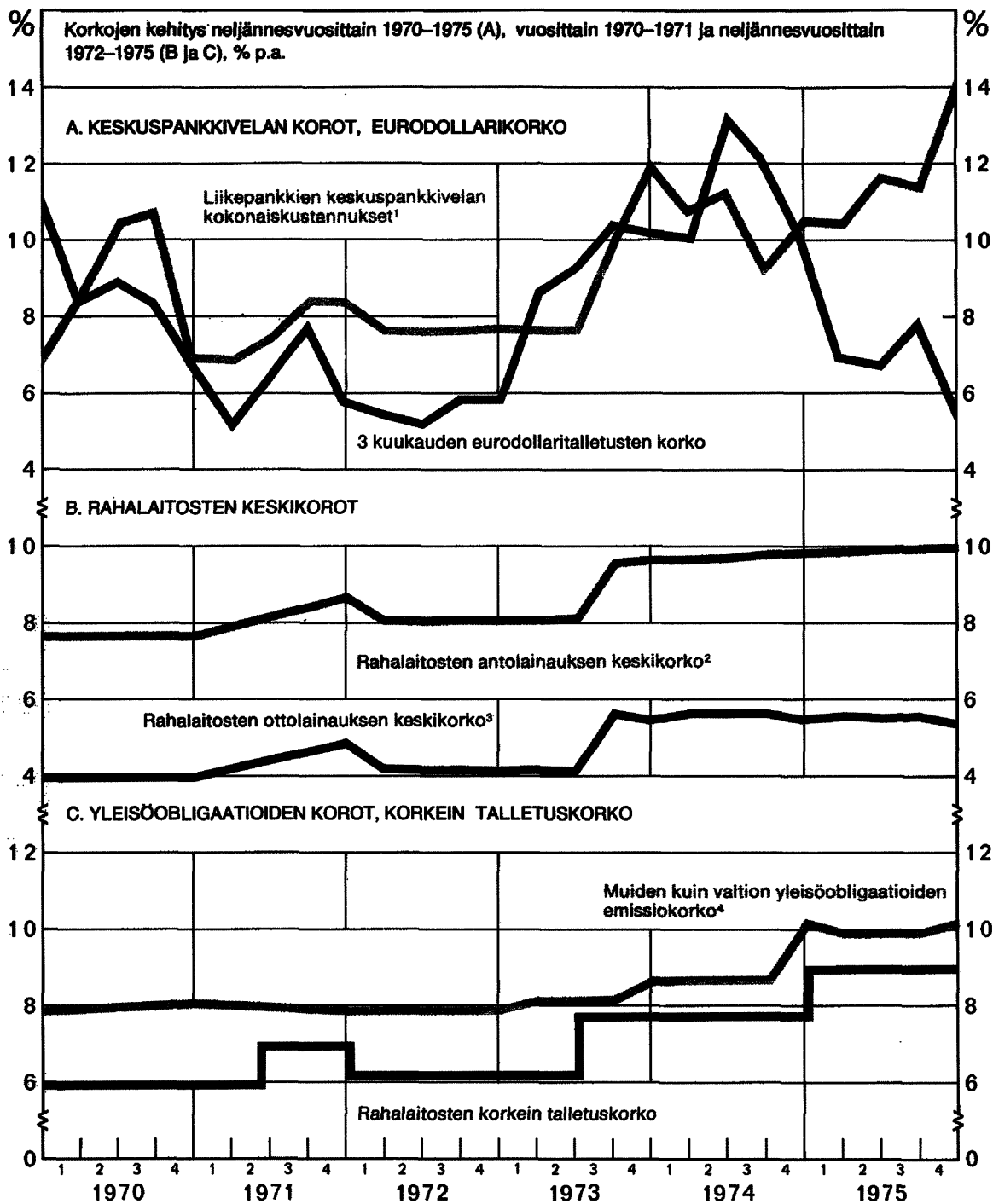
Yleinen korkotaso pidettiin vuoden 1975 aikana ennallaan. Liikepankkien keskuspankkivelan peruskorko oli edelleen 9 ¼ % (kuvio 11 A). Inflaation jatkuessa nopeana reaalkorot olivat edelleen selvästi negatiivisia. Koska korkotaso kansainvälisillä rahoitusmarkkinoilla laski, tuli ulkomaisen luoton käyttö aikaisempaa suhteellisesti edullisemmaksi. Kolmen kuukauden eurodollaritaltusten koron kehitys on esitetty kuviossa 11 A.

Rahalaitosten antolainauksen keskikorko nousi lievästi (kuvio 11 B) ja oli vuoden lopussa 10.08 % eli 0.16 prosenttiyksikköä korkeampi kuin vuotta aikaisemmin.

Rahalaitosten ottolainauksen keskikorko (kuvio 11 B) oli keskimäärin 0.08 prosenttiyksikköä alempi kuin edellisenä vuonna, vaikka rahalaitokset ottivat kertomusvuoden alussa käyttöön uudet korkeakorkoiset ottolainauksittilit (kuvio 11 C). Keskikoron aleneminen johtui lähinnä shekkitilien osuuden kasvusta. Vuoden lopussa ottolainauksen keskikorko oli 5.45 %, kun se vuotta aikaisemmin oli 5.54 %. Anto- ja ottolainauksen välinen korkoero kohosi täten 4.38 prosenttiyksikköä 4.63 prosenttiyksikköön eli 0.25 prosenttiyksikköä vuoden aikana. Vuosikeskiarvoilla mitattuna nousu oli 0.27 prosenttiyksikköä.

Uusien yleisöobligaatiolainojen korot olivat vuonna 1975 jonkin verran korkeammat kuin edellisenä vuonna (kuvio 11 C). Valtion liikkeeseen laskevien yleisöobligaatioiden korko on perinteisesti ollut jonkin verran muiden yleisöobligaatiolainojen korkoa alempi. Vuoden alussa valtion yleisöobligaatioiden emissio korko oli keskimäärin 9.52 % ja muiden yleisöobligaatioiden 10.00 %. Lisäksi valtion uusien yleisöobligaatiolainojen lainaajat lyhenivät vuoden loppupuolella. Vuoden lopussa vastaavat korot olivat 9.75 % ja 10.25 %.

Kuvio 11.
KOROT

1. Ml. obligaatioiden termiinkaupat ja Suomen Pankin päiväluottomarkkinat 2. Lainoilla painotettu
3. Talletuskannoilla painotettu 4. Emittoinneilla painotettu 5. Myynneillä painotettu

Luottopoliittiset ohjeet

Tammikuussa rahalaitoksille esitetyissä henkilöluottoja koskevissa ohjeissa korostettiin etukäteissäätämisen merkitystä kaikkien henkilöluottojen saannin edellytyksenä ja tiukan karsinnan kohdistamista erityisesti kulutusta lisääviin henkilöluottoihin. Lisäksi määriteltiin henkilöluottoyrittäjäluoton enimmäissuuruus suhteessa etukäteistalletuksiin sekä luotoista perittävä korko. Ohjeet eivät koskeneet ammatin tai elinkeinon harjoittamiseen liittyviä luottoja eivätkä valtion taakamia opintolainoja.

Lokakuussa annetuissa luottopoliittikan ohjeissa todettiin sekä vaihtotaseen vajauksen supistamisen että inflaation vaimentamisen edellyttävän kireän rahapolitiikan jatkamista ja ulkomaisen lainapääoman tuonnin hidastamista. Yleisen kireyden kielteisiä vaikutuksia työllisyyteen ja taloudelliseen kasvuun edellytettiin lievennettävän valikoivalla luotonannolla.

Suomen Pankki kehotti samassa yhteydessä rahalaitoksia varautumaan siihen, että keskuspankki luoton kiintiöitä lähiaikoina edelleen alennetaan ja että ottolainauksen kasvu heikkenee. Ohjeissa todettiin myös, ettei ole olemassa mainittavia edellytyksiä rahoituksen lisäämiseen koti- tai ulkomaisilla erityisluottojärjestelyillä.

Yleisohjeiden ahtaissa rajoissa ja pankkien maksuvalmiuden puitteissa oli etusijalle asetettava luotto-kohteet, jotka tähtäsivät tuotannon ylläpitämisen edellyttämän käyttöpääoman tarpeen tyydyttämiseen siltä osin kuin tuotteiden menekki oli varmistettu. Etusijalle oli myös asetettava liiketaloudellisesti erittäin kannattavat teollisuusinvestoinnit ja erityisesti hankkeet, joissa kotimaisten panosten osuus rakennusvaiheessa oli suuri. Perusteltuna pidettiin myös varastoinnin rahoitusta tuotannon kohtuullisen tason ylläpitämiseksi yrityksissä, jotka olivat liiketaloudellisesti kestäväällä pohjalla ja joiden tuotteiden menekinäkymät olivat pidemmällä aikavälillä hyvät. Etusijalle asetettaviin luotto-kohteisiin kuului niin ikään valtion osalainoittama asuntotuotanto.

Tiukimmin karsittavia luotto-kohteita olivat

tuontivarastot, palveluelinkeinojen laajennusinvestoinnit sekä ei-tuotannolliset kunnalliset investoinnit. Myös kotitalouksien kestokulutushyödykkeiden hankinta ja muun kulutuksen rahoitus kuuluivat tiukimman karsinnan piiriin.

Yhdenmukaisesti esittämiensä luottopoliittikan suuntaviivojen kanssa Suomen Pankki ilmoitti tiukentavansa suhtautumistaan ulkomaisen pääoman tuontiin.

Suomen Pankki päätti vuoden 1975 marraskuun alusta lukien lopettaa investointiveron voimassaolon päätyttyä käyttöön otetun, tiettyjen talonrakennustöiden rahoitusta koskevan hyväksymismenettelyn. Samalla pankki kuitenkin korosti, että kaikki hyväksymismenettelyn piiriin kuuluneiden talonrakennustöiden kaltaiset hankkeet olivat luottopoliittikan suuntaviivoja koskevan kiertokirjeen mukaan edelleen tiukimmin karsittavia luotto-kohteita ja että niiden rahoitukseen oli myös pitemmällä aikavälillä suhtauduttava erittäin pidättyvästi.

Obligaatiolainoja koskevat lausunnot

Obligaatio- ja debentuurilainoista sekä muista joukkovelkakirjalainoista vuonna 1969 annetun lain edellyttämää Suomen Pankin johtokunnan lausuntoja obliigaatiolainan liikkeeseen laskemisesta annettiin valtioneuvostolle 27. Kalkista emissiohakemuksista annettiin puoltava lausunto ja hakemukset myös hyväksyttiin valtioneuvostossa. Obligaatiolainojen nimellisarvo oli yhteensä 800 milj. markkaa.

Obligaatiolainoista 22 oli yksityisten kiinnitysluottopankkien sekä viisi teollisuus- tai voimayhtiöiden. Yksityisten kiinnitysluottopankkien liikkeelle laskemien lainojen osuus oli 597 milj. markkaa ja teollisuus- tai voimayhtiöiden lainojen osuus 203 milj. markkaa. Kiinnitysluottopankkien obliigaatiolainoilla rahoitettiin etupäässä elinkeinon elämän ja kuntien investointitoimintaa sekä asuntotuotantoa.

Yleisön merkittäväksi tarkoitettuja yksityisiä obliigaatiolainoja oli 6, nimellisarvoltaan yhteensä

200 milj. markkaa. Näihin lainoihin Suomen Pankki puolsi sovellettavaksi kiinteää, 10 prosentin tai 10 ¼ prosentin korkoa. Yleisöobligaatiolainoille puollettiin myös verovapautta obligaatioiden verohuojennuslain nojalla. Muille kuin yleisöobligaatiolainoille, joiden nimellisarvo oli yhteensä 600 milj. markkaa, Suomen Pankki puolsi 9 ¼—10 ¼ prosentin korkoa. Osa näistä lainoista oli vaihtuvakorkoisia.

Talletustodistukset ja määräaikaistalletukset

Valtion kassatalous muuttui alijäämäiseksi vuonna 1975. Tämä johti keskuspankkiin kerättyjen varantojen purkautumiseen erityisesti vuoden jälkipuoliskolla, mikä osaltaan kevensi rahoitusmarkkinoita. Liikkeessä olevat talletustodistukset vähenivät vuoden aikana 790 milj. markkaa ja nostot valtion suhdannerahastosta olivat 388 milj. markkaa. Vientimaksu-, suhdannevero- ja investointiverovarot supistuivat 8 milj. markasta 1 milj. markkaan. Liikkeessä olevien talletustodistusten määrä vuoden lopussa oli 250 milj. markkaa ja suhdannerahastotalletukset olivat 155 milj. markkaa.

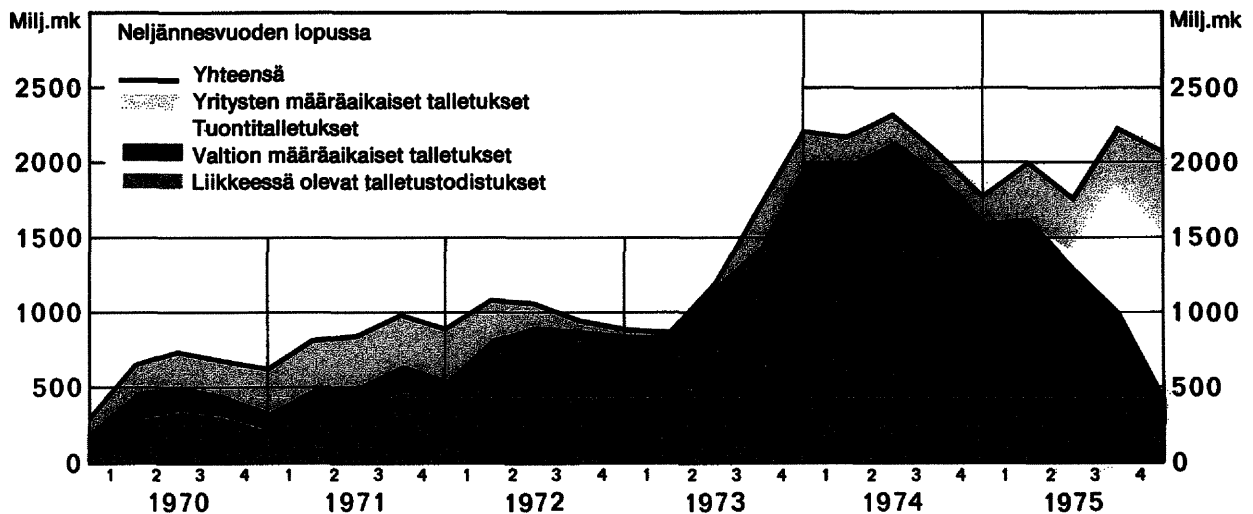
Valtioneuvosto päätti maaliskuussa ryhtyä perimään tuontitalletuksia, jotka edelleen sijoitettiin Suomen Pankkiin. Tuontitalletusten perimiseen ja tilitykseen liittyvien viiveiden johdosta talletusten määrä alkoi merkittävästi kasvaa vasta kesäkuussa. Talletusten kuukausikertymä ja -paulutukset alkoivat joulukuussa vastata toisiaan, ja talletukset olivat vuoden lopussa 1 135 milj. markkaa. Järjestelmä ei kuitenkaan kiristänyt rahoitusmarkkinoita vastaavasti, sillä osa talletuksista rahoitettiin ulkomailta mm. maksuaikoja pidentämällä.

Yritysten määräaikaistalletukset Suomen Pankissa nousivat 340 milj. markkaa 534 milj. markkaan. Näistä suurin osa oli pääomantuontitalletuksia, jotka kasvoivat 352 milj. markkaa 450 milj. markkaan. Yritysten investointirahastosiirtojen edellyttämät investointitalletukset kasvoivat 39 milj. markkaa 73 milj. markkaan. Syyskuussa valtioneuvosto päätti Suomen Pankin esityksestä, että yritykset saavat käyttää investointirahastoon ennen vuoden 1975 alkua päätyneiden tilikausien voitosta tehtyjä siirtoja vuoden 1976 aikana.

Metsäteollisuuden suhdannepidätyksiä koskevaa sopimusta tarkistettiin tammikuussa siten, että

Kuvio 12.

TALLETUSTODISTUKSET JA MÄÄRÄAIKAISTALLETUKSET

pidätysten kokonaismäärä, josta puolet oli talletettava sulkutilille Suomen Pankkiin, aleni alun perin sovitusta 300 milj. markasta 240 milj. markkaan. Näiden talletusten palautusaikataulua nopeutettiin siten, että ne olivat nostettavissa kesäkuun loppuun mennessä. Talletusten määrä oli suurimmillaan 120 milj. markkaa maaliskuu—kesäkuun aikana. Suhdannepidätykset vähenivät vuoden aikana nettomääräisesti 49 milj. markkaa.

Erityisrahoitusjärjestelyt

Suomen Pankki jatkoi liikepankkien ja Postipankin välityksellä lyhytaikaisten vientiluottojen ja uusvientiluottojen rahoittamista sekä osallistui edelleen kotimaisten toimitusten rahoitusjärjestelyyn (KTR-luotot). Näiden kolmen pysyvän erityisrahoitusjärjestelyn yhteinen luottokanta kasvoi vuoden aikana 825 milj. markkaan. Vuoden lopun luottokannasta oli KTR-luottoja 402 milj. markkaa, lyhytaikaisia vientiluottoja 295 milj. markkaa ja uusvientiluottoja 128 milj. markkaa.

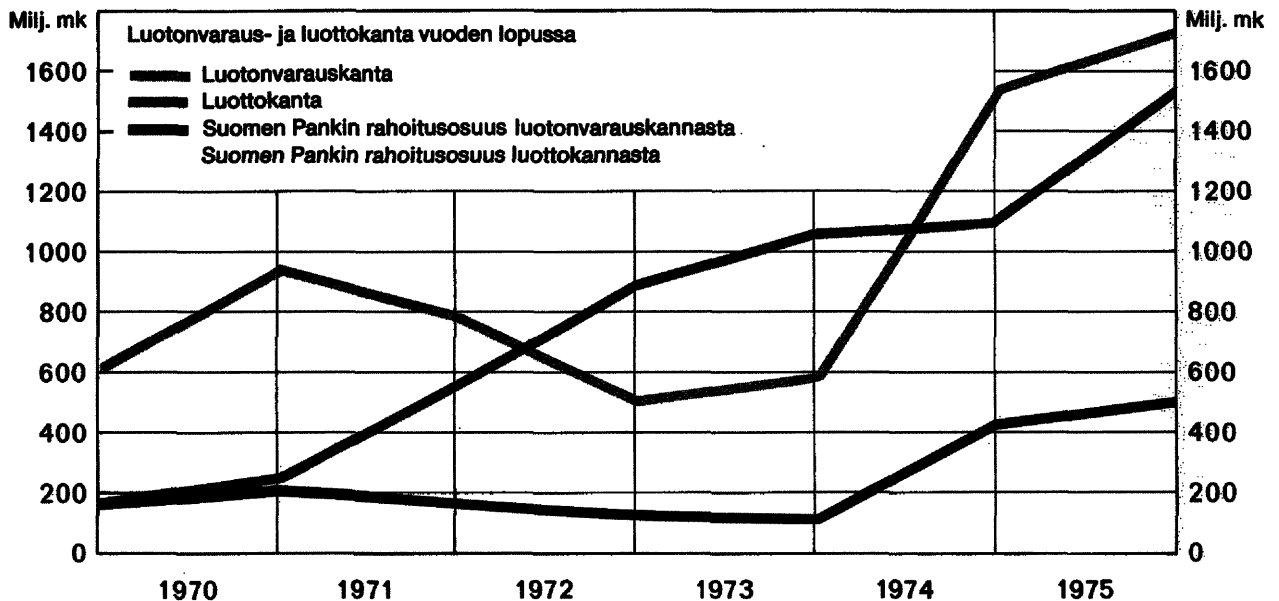
luotonkäyttölupien ohella kotimaista rahoitusta metsäteollisuuden tuotannon ja työllisyyden tukemiseksi. Marraskuussa Suomen Pankki päätti lisäksi osallistua 26.11.1975—28.2.1976 tehtävien raakapuukauppojen rahoitukseen. Toimenpiteellä pyrittiin tukemaan työllisyyttä ja pysyttämään metsäteollisuuden raakapuuvarastot kohtuullisina.

KTR-luotoilla rahoitetaan kotimaisen teollisuuden pääomatavaratoimituksia kotimaisille tilaajille. Siihen osallistuvat Suomen Pankki, liikepankit ja Postipankki. Marraskuussa Suomen Pankki muutti KTR-luottojen ehtoja mm. siten, ettei rahoitettavien kauppojen suuruudelle enää asetettu ehdotonta alarajaa. Suomen Pankin rahoitusosuus oli kertomusvuonna edelleen 30 % kauppahinnan luototettavasta osasta ja luottojen korko oli 9 ¼ %. Rahoitettava tilauskanta kohosi vuoden aikana 2 218 milj. markkaan. Määrää lisäsi etenkin metsäteollisuudessa voimakkaana jatkunut investointitoiminta.

Metsäteollisuuden vientikysynnän heikennyttyä Suomen Pankki antoi vuoden aikana ulkomaisten

KTR-luottoja koskevia varauksia tuli vuoden aikana voimaan yhteensä 947 milj. markkaa, josta

Kuvio 13.
KOTIMAISTEN TOIMITUSLUOTTOJEN RAHOITUS

Suomen Pankin rahoitusosuus oli 284 milj. markkaa. Luotonvarauksia oli vuoden päättyessä voimassa yhteensä 1734 milj. markkaa. Tästä oli Suomen Pankin rahoitusosuus 507 milj. markkaa (kuvio 13).

Luottoja nostettiin kertomusvuonna yhteensä 751 milj. markkaa, josta Suomen Pankki rahoitti 202 milj. markkaa. Luottokanta oli vuoden lopussa 1 534 milj. markkaa. Suomen Pankin osuus luottokannasta oli 402 milj. markkaa.

Uusvientiluottojen rahoitusta koskevat ehdot pidettiin vuoden 1975 aikana ennallaan. Pienen ja keskisuuren teollisuuden viennin kasvusta johtuvan valmistusaikaisen käyttöpääoman lisätarpeen rahoittamiseksi tarkoitettun järjestelyn piiriin kuuluivat yritykset, joiden vuotuinen liikevaihto alitti 100 milj. markkaa. Luottojen yritys-kohtainen yläraja oli 2 milj. markkaa ja rahoittajapankkien luotoista perimä korko 8½ %. Uusvientiluottojen luottokanta kasvoi vuoden aikana 90 milj. markasta 128 milj. markkaan (kuvio 14). Suurimmat luotonkäyttäjryhmät olivat tekstiili-, vaatetus- ja nahkateollisuus (osuus luottokannas-

ta 33 %) sekä metalli- ja konepajateollisuus (33 %). Luottoja oli vuoden lopussa käytössä 373 yrityksellä.

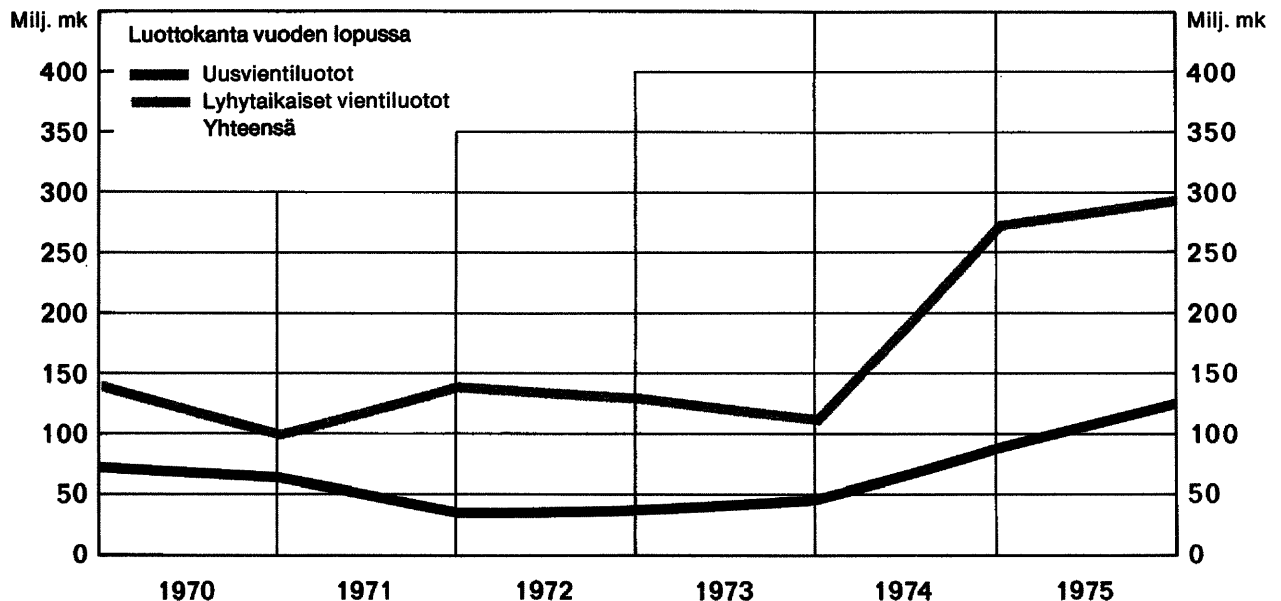
Lyhytaikaisten vientiluottojen rahoitusjärjestely on tarkoitettu vaihdettavina valuuttoina maksettavan viennin yhteydessä ulkomaisille ostajille myönnetyn enintään 12 kuukauden vientiluoton rahoittamiseen. Järjestelyn ehtoja ei muutettu vuoden aikana. Rahoittajapankkien yrityksiltä perimä korko oli 8½ %. Luottokanta oli kertomusvuoden lopussa 295 milj. markkaa, mikä oli 21 milj. markkaa enemmän kuin edellisen vuoden lopussa (kuvio 14). Luottokannasta oli sähköteknisen teollisuuden luottojen osuus 29 %, muun metalli- ja konepajateollisuuden 24 % sekä tekstiili-, vaatetus- ja nahkateollisuuden 15 %. Rahoitusta käytti vuoden lopussa 393 yritystä.

VALUUTTAPOLITIIKKA

Maaliskuun 30 päivänä 1962 annetun rahalain 2 §:n 1 momentin sekä Kansainvälisen Valuuttarahaston sopimusartiklojen (Sop. S. 45/69) edellyttämä

Kuvio 14.

UUSVIENTILUOTTOJEN JA LYHYTAIKAISTEN VIENTILUOTTOJEN RAHOITUS

markan kansainvälinen perusarvo eli pariarvo oli kertomusvuoden aikana edelleen 0.211590 grammaa hienoa kultaa.

Suomen markan keskuskurssi oli vuonna 1975 ennallaan eli 3.90 markkaa Yhdysvaltain dollarilta. Suomen Pankin vuosina 1973 ja 1974 tekemät päätökset olla noudattamatta päivittäisessä kurssipolitiikassaan dollarin kurssin ala- ja ylärajaa olivat vuoden aikana muuttumattomina voimassa. Markka liukui siten kaikkiin muihin valuuttoihin nähden, kahdenkeskisissä maksutoimituksissa käytetty rupla mukaan luettuna.

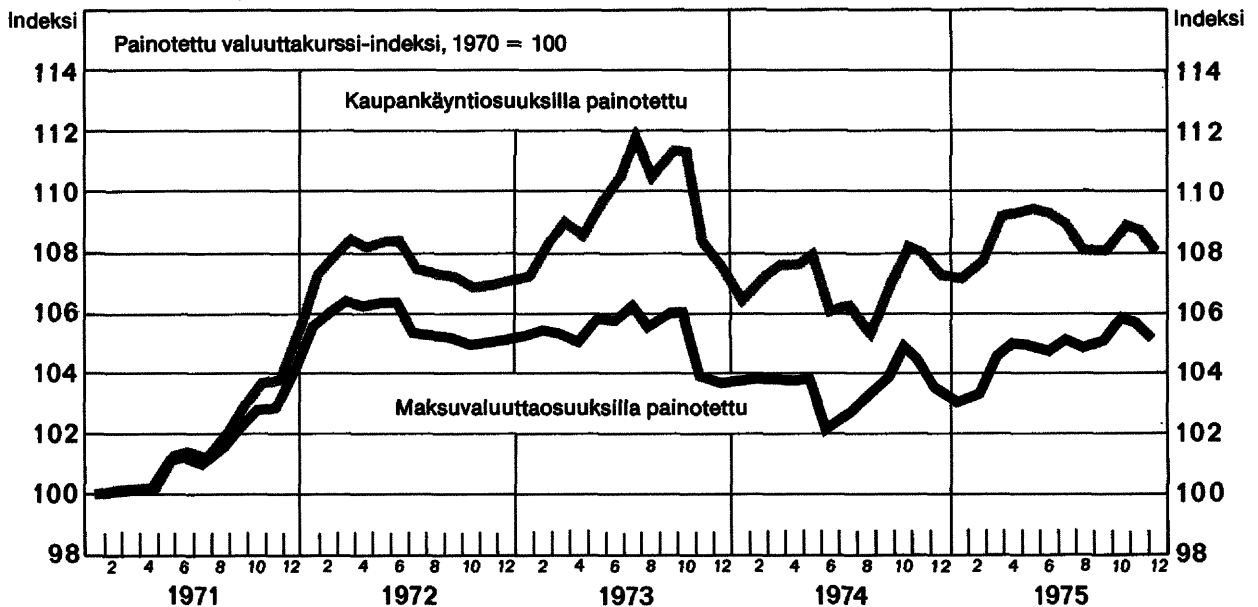
Kehitys kansainvälisillä valuuttamarkkinoilla

Kertomusvuoden aikana kansainvälisillä valuuttamarkkinoilla sovellettiin vuonna 1973 yleistynyttä liukuvien valuuttakurssien järjestelmää. Markkinat olivat suhteellisesti rauhallisemmat kuin aikaisempina vuosina. Useiden maiden keskuspankit joutuivat kuitenkin puuttumaan tukiostoilla ja muilla toimilla valuuttamarkkinoihin kurssikehityksen vakauttamiseksi.

Korkotaso muuttui Yhdysvalloissa ja Euroopassa verrattain vähän. Vuoden mittaan diskontto- ja muita korkoja laskettiin taloudellisen toiminnan elvyttämiseksi. Useiden tärkeiden valuuttojen kurssikehitykseen vaikuttivat poikkeuksellisen syvä taloudellinen taantuma sekä sen aiheuttamat muutokset maksutase- ja suhdannekehitystä koskevissa odotuksissa. Yhdysvaltain dollari heikkeni vuoden alkupuoliskolla noin 5 % muihin tärkeisiin valuuttoihin nähden. Kun Yhdysvallat oli alkanut talouspolitiikassaan korostaa inflaation torjunnan ohella tuotantotoiminnan tukemista, dollari vahvistui vuoden kolmannella neljänneksellä. Siihen vaikutti myös suhdannetaantumaa seurannut Yhdysvaltain kauppataaseen vahvistuminen. Loppuvuodesta dollarin kansainvälisen arvon kohoaminen kuitenkin pysähtyi mm. New Yorkin kaupungin rahoituskriisin luoman epävarmuuden takia.

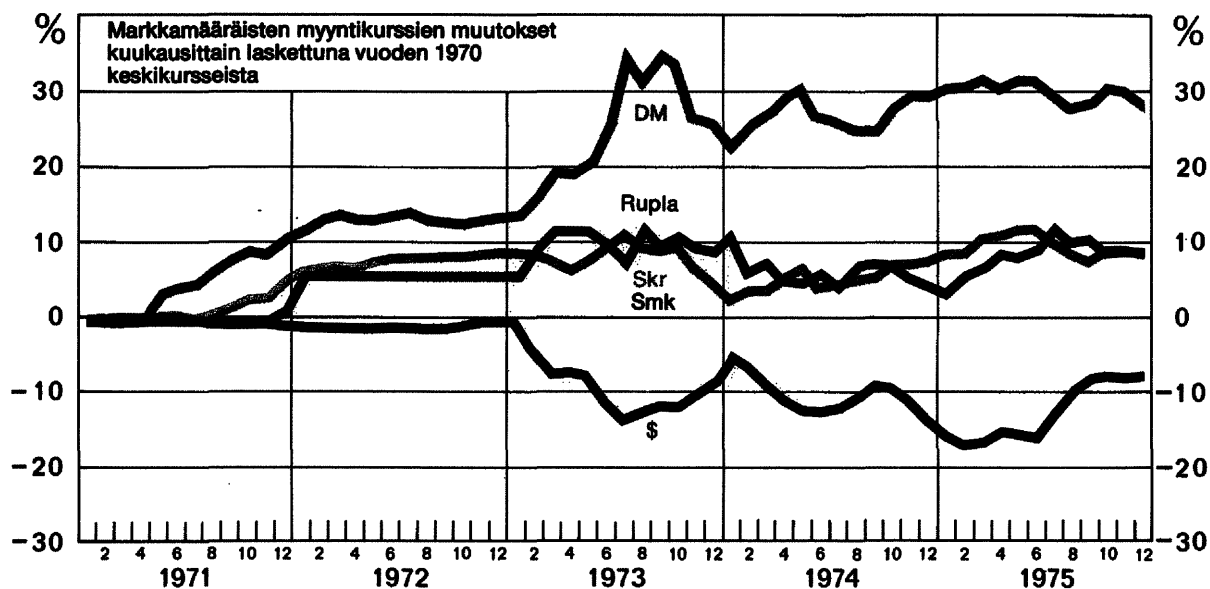
Ranskan frangi palasi EEC-maiden kesken sovellettuun kurssijärjestelmään heinäkuun 10 päivänä oltuaan tästä erossa puolitoista vuotta. Toimenpide ei vaikuttanut frangin kurssiin, joka oli jo aiemmin saavuttanut järjestelmän kurssitason.

Kuvio 15.
VALUUTTAKURSSIEN KESKIMÄÄRÄINEN KEHITYS

Kuvio 16.

TÄRKEIMPIEN VALUUTAKURSSIEN MUUTOKSET

Saksan marka oli lähes jatkuvasti EEC-maiden kurssijärjestelmän heikoin valuutta. Tämä johtui lähinnä Saksan liittotasavallan alhaisesta korkotasosta ja rahapolitiikan keventymisestä. Järjestelmästä jo aikaisemmin irrottautuneen Englannin punnan heikkeneminen jatkui maan korkean inflaatioasteen, heikon maksutasetilanteen ja lähitulevaisuuden talousnäkyelmiin liittyneen epävarmuuden vuoksi.

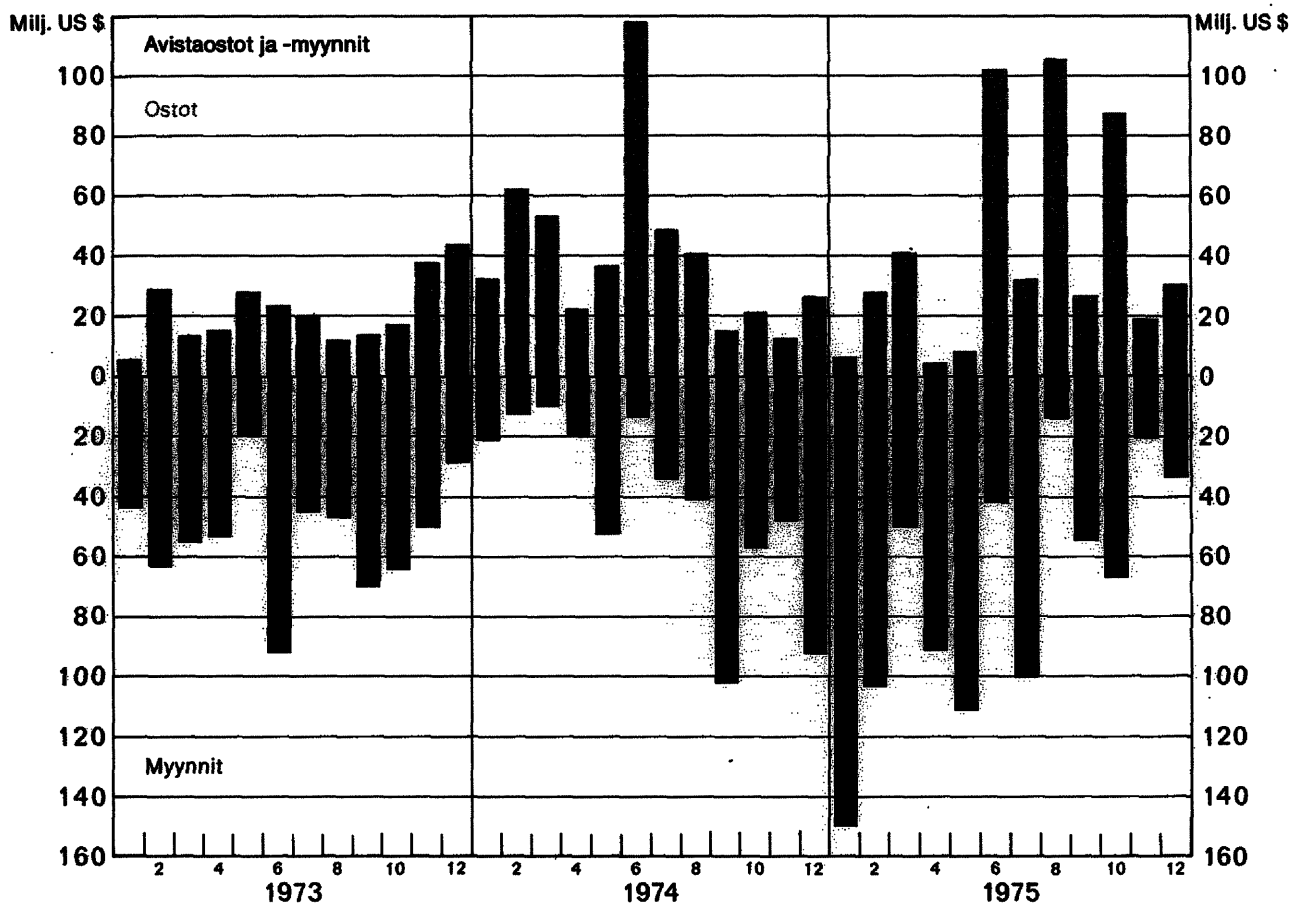
Kullan hinta laski kertomusvuoden aikana tuntuvasti. Vuoden alkupuolella heikkeneminen oli vähäistä ja se johtui lähinnä edellisen vuoden huipunteerouksien tasaantumisesta. Kansainvälisen Valuuttarahaston päätettyä vuosikokouksessaan syyskuussa myydä vapailla markkinoilla osan hallussaan olevasta jäsenmaiden kullasta aleni kullan hinta kuukauden aikana yli 10 %. Kullan unssihinta oli Lontoossa vuoden 1974 lopussa 188 dollaria ja vuotta myöhemmin 141 dollaria, joten sen hinta laski vuoden aikana 47 dollaria unssilta eli 25 %.

Avistamarkkinat

Suomen Pankki on kertomusvuoden aikana jatkanut sellaista valuuttakurssipolitiikkaa, että markan ulkoinen arvo on pysynyt melko vakaana. Liukuvien kurssien järjestelmässä tämä on merkinnyt sitä, että markan keskimääräinen arvo, Suomen ulkomaankauppaan perustuvilla kauppasuoksilla painotetun indeksin avulla ilmaistuna, on pysynyt noin 3 prosentin vaihteluvälillä sisällä ja vuoden lopussa se on ollut osapuilleen samalla tasolla kuin vuotta aikaisemmin (ks. kuvio 15). Tosin kaupankäyntiosuuksilla painotetun indeksin mukaan markan arvo laski koko vuoden keskiarvokurssit huomioon ottaen 1.7 % edellisen vuoden keskimääräisestä kurssitasosta. Vuoden alkupuoliskolla huomattava valuutan kysyntä sekä tyrehdyksissä ollut pääomantuonti aiheuttivat Suomen Pankin valuuttavarannossa jyrkkää laskua. Tällöin myös markan arvo heikkeni lievästi. Alkukesästä vilkastunut pääomantuonti sai kuitenkin aikaan sen, että Suomen Pankista tuli valuuttamarkkinoilla netto-ostaja ja markan ulkoinen arvo vahvistui jälleen vuoden loppua lähestyttäessä.

Kuvio 17.

SUOMEN PANKIN AVISTAKAUPAT

SUOMEN TAVARAKAUPAN MAKSUVALUUTTOJEN JAKAUMA VUOSINA 1971—1975, %

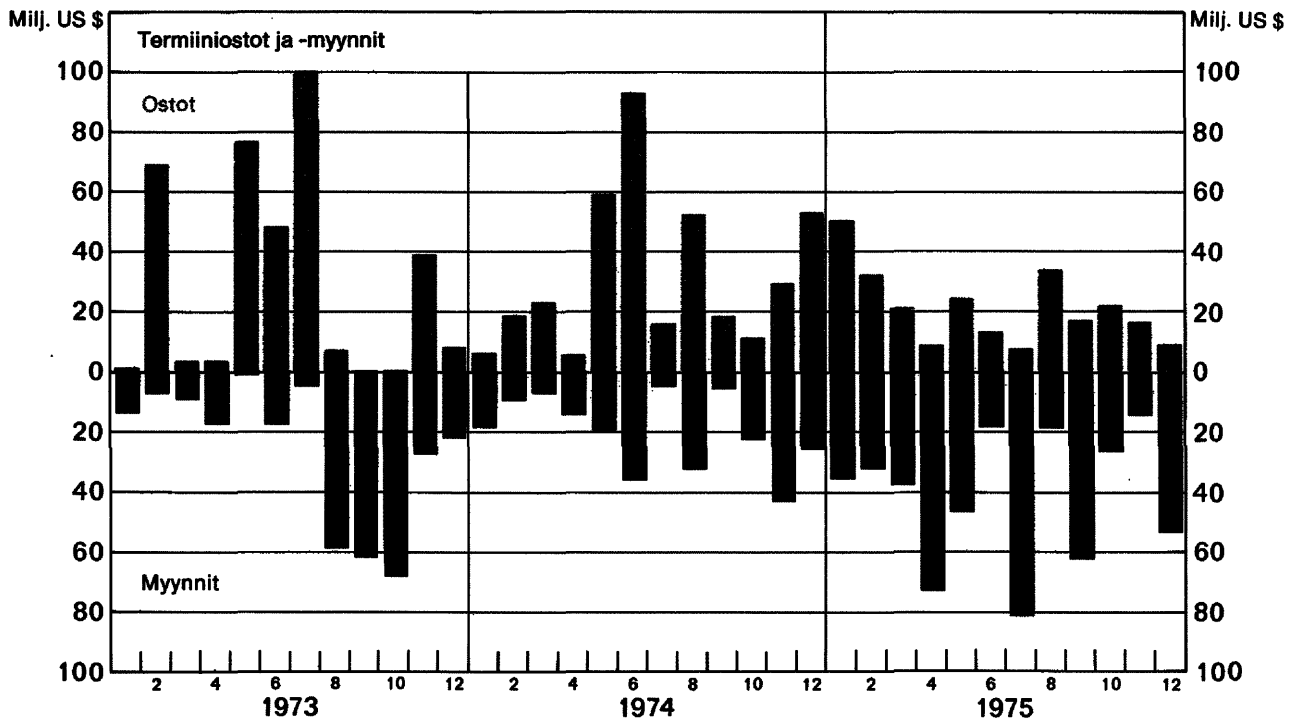
Valuutta	1971	1972	1973	1974	1975
Dollari	22.1	19.5	19.4	17.8	16.7
Punta	18.3	18.3	15.4	13.4	9.2
Ruotsin kruunu	15.0	16.0	17.1	18.1	16.8
Saksan marka	12.4	11.6	12.9	11.2	11.5
Rupla	12.8	13.7	12.0	16.2	20.2
Muut	19.4	20.9	23.2	23.3	25.6
Yhteensä	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Suomen kannalta tärkeistä valuutoista Yhdysvaltain dollarin ja Englannin punnan kurssit muuttuivat eniten (ks. kuvio 16). Vuoden 1974 lopusta

dollarin myyntikurssi nousi kertomusvuoden loppuun mennessä 8.4 % ja punnan myyntikurssi laski 6.9 %. Ruotsin kruunun myyntikurssi noteerattiin 0.3 % ja ruplan 4.4 % korkeammaksi sekä Saksan markan 0.7 % alemmaksi kuin vuotta aikaisemmin. Suomen Pankin vuoden aikana noteeraamien valuuttojen myyntikurssit ilmenevät liitetaulukosta 12.

Suomen tavarakaupassa käytettyjen maksuvaluuttojen jakautumassa vuoden 1975 aikana tapahtuneet muutokset noudattivat edellisten vuosien kehityssuuntaa. Tärkeimmät muutokset koskivat puntaa ja ruplaa. Punnan osuuden väheneminen

Kuvio 18.
SUOMEN PANKIN TERMIINIKAUPAT

johtui punnan vaihtosuhteiden pitkäaikaisesta heikkenemisestä kansainvälisillä valuuttamarkkinoilla. Ruplan osuutta on lisännyt Suomen ja Neuvostoliiton välisen kaupan suhteellinen kasvu.

Suomen Pankin avistakaupat olivat myyntivoittoiset vuoden alkupuolella, jolloin nettomääräiset myynnit valuuttapankeille olivat 356 milj. dollaria. Loppuvuodesta markkinat kuitenkin kääntyivät niin, että Suomen Pankin netto-ostot olivat vuoden jälkimmäisellä puoliskolla 14 milj. dollaria. Koko vuoden avistavaluutan myynnit kohosivat 844 milj. dollariin ja ostot 502 milj. dollariin. Kauppojen kuukausittainen kehitys ilmenee kuvioista 17.

Termiinimarkkinat

Suomen Pankin kattamien termiinkauppojen kokonaismäärä kasvoi vuonna 1975 supistuttuaan

edellisenä vuonna. Myynnit olivat 502 milj. dollaria ja ostot 259 milj. dollaria. Dollarin termiinkurssit asetetaan päivittäin 3–12 kuukauden pituisille jaksoille, sopimukset tehtiin kuitenkin pääasiassa 3–6 kuukaudeksi. Termiinkauppojen kehitys vuonna 1975 ilmenee kuvioista 18.

Termiinimarkkinoilla ostojen ja myyntien parempaan tasapainoon pääsemiseksi termiini- ja avistakurssien välistä eroa vaihdeltiin vuoden aikana melkoisesti. Vuositasolle laskettuna esimerkiksi kolmen kuukauden termiiniomyyntikurssit olivat 3.4–20.6 % avistamyyntikursseja korkeammat. Joulukuun 31 päivänä dollarin termiiniomyyntikurssi oli 3.980 markkaa eli 3.1 % (vuositasolla 12.5 %) korkeampi kuin avistakurssi. Ruplan termiinkauppojen kokonaismäärä oli 86 milj. ruplaa. Ruplan termiinkurssit olivat koko vuoden ajan lähes poikkeuksetta avistakurssin tasolla.

Valuutansäännöstelyyn liittyvät toimenpiteet

Elokuun 28 päivänä 1975 Suomen Pankki muutti valuuttalain täytäntöönpanosta annetun valtioneuvoston päätöksen soveltamisesta joulukuun 29 päivänä 1972 antamansa päätöksen (912/72) 27 a §:ä sellaisena kuin se oli kesäkuun 13 päivänä 1973 annetussa päätöksessä (473/73). Muutos julkaistiin Suomen Asetuskokoelmassa numerolla 699/75 ja tuli voimaan syyskuun 8 päivänä 1975.

Muutoksella tarkistettiin tuontiluottorajoituksen piiriin kuuluvien tavaroiden tullinimikeluetteloa ja määrättiin, että kyseisten tavaroiden kauppahinta tai sitä vastaava talletus on suoritettava ennen tavarantullausta. Aikaisemman säännöksen mukaan kauppahinnan maksu tai vastaava talletus oli suoritettava ennen tavarantaltuun saamista tai käyttöönottoluvan saamista tulliviranomaiselta.

Samassa yhteydessä muutettiin vastaavasti myös päätöksen 10 §:ä sellaisena kuin se oli kesäkuun 13 päivänä 1973 annetussa päätöksessä.

Kahdenkeskiset maksujärjestelyt

Suomella oli vuoden 1975 päättyessä kahdenkeskiset maksusopimukset kahdeksan socialistisen maan kanssa. Sopimusten mukaan oli tilivaluuttana Neuvostoliiton ja Romanian kanssa clearingrupla, Bulgarian, Saksan demokraattisen tasavallan ja Unkarin kanssa clearingdollari sekä Kiinan kansantasavallan kanssa clearingmarkka. Puolan ja Tšekkoslovakiassa jatkettiin maksujärjestelyä, jonka mukaisesti tilit pidettiin vapaasti vaihdettavina Yhdysvaltain dollareina. Clearingdollareita myytäessä ja ostettaessa noudatettiin edelleenkin Yhdysvaltain dollarin kurssia. Vuoden aikana sovittiin Mongolian ja Suomen kesken vuonna 1974 tehdyn kauppasopimuksen mukaisesti, vaihdettavissa Yhdysvaltain dollareissa pidettävien tilien avaamisesta maiden välisten maksujen hoitamiseksi.

Pitkäaikaiset ulkomaiset pääomanliikkeet

Kansainvälinen pitkäaikainen lainaustoiminta vil-

kastui huomattavasti vuonna 1975 oltuaan edellisenä vuonna lamassa. Ns. euromarkkinoilla laskettiin liikkeeseen ennätysmäärä obligaatioita, lähes 7 mrd. dollarin arvosta, kun vastaava määrä vuonna 1974 oli vajaat 2 mrd. dollaria. Tämän lisäksi laskettiin myös eräiden maiden, lähinnä Yhdysvaltain, Saksan liittotasavallan ja Sveitsin, pääomamarkkinoilla liikkeeseen runsaasti ulkomaisia obligaatioita, joiden emissioiden yhteismäärä nousi noin 10 mrd. dollariin.

Laina-ajat lyhenivät euro-obligaatiomarkkinoilla edellisen vuoden vähäisen lainaustoiminnan johdosta tavanomaisesta 10—15 vuodesta 5—7 vuoteen ja lainojen nimelliskorkotaso pysyi koko vuoden ajan varsin korkeana. Kertomusvuonna ei euromarkkinoilla siten ollut varsinaista pitkäaikaisen pääoman lainaustoimintaa, koska euro-obligaatioiden laina-aikojen lyhentyessä obligatiolainat alkoivat muistuttaa ns. keskipitkiä syndikaattilainoja. Nämä pankkisyndikaattien omista varoistaan myöntämät, yleensä keskipitkiksi luokiteltavat eurovaluuttalainat muodostavat nykyään merkittävän osan euromarkkinoista. Syndikaattilainoja myönnettiin euromarkkinoilla selvästi edellisvuotista vähemmän, arviolta noin 20 mrd. dollarin arvosta. Euromarkkinoiden vakiintumiseen vaikutti merkittävästi niiden rahoituksen siirtyminen takaisin eurooppalaisiin ja amerikkalaisiin lähteisiin. Öljytuottajamaiden panos markkinoilla supistui suhteellisesti, sillä niiden vientiylijäämät olivat arvioitua pienemmät ja omat teollistamis- ja kehitysohjelmat veivät myös odotettua enemmän varoja. Useiden suurten teollisuusmaiden vaihtotasetilanne taas parani vuoden aikana.

Suomen pitkäaikainen ulkomainen velka oli vuoden lopussa 18793 milj. markkaa. Uusia lainoja nostettiin 7044 milj. markkaa, mikä oli yli kaksi kertaa niin paljon kuin edellisenä vuonna. Lainojen korot ja kuoletukset pysyivät edellisen vuoden tasolla ja olivat 1483 milj. markkaa. Pitkäaikaisen pääoman nettotuonti kohosi siten 5561 milj. markkaan¹ ja oli nelinkertainen vuoden 1974 vas-

1. Nykyisin lainojen nostojen ja kuoletusten markka-arvo lasketaan kuukausittain valuuttojen myyntikurssien keskiarvon mukaan, kun taas kunkin kuukauden velan saldo lasketaan kuukauden viimeisen päivän myyntikurssin mukaan.

taavaan määrään verrattuna.

Lähes kolme neljännestä pitkäaikaisen ja keskipitkän pääoman tuonnista tapahtui rahoituslainoina, joihin luetaan sekä yksittäis- että joukkovelkakirjalainat. Tavanomaisten yksittäisvelkakirjalainojen osuus oli tästä suurin ja niiden nostot kaksinkertaistuivat edellisvuodesta 3230 milj. markkaan. Pääoman runsas tarjonta vaikutti korkokantaa laskevasti erityisesti eurovaluuttamarkkinoilla ja suomalaisten yritysten ottamien rahoituslainten korot olivat 8—10 % lainatyyppin mukaan. Joukkovelkakirjalainoissa kansainvälisten obligaatiomarkkinoiden vilkastuminen näkyy varsin selvänä, sillä niiden määrän lisäys oli yli viisinkertainen edellisen vuoden vastaavaan määrään verrattuna. Sekä obligatio- että private placement

-tyyppisiä joukkovelkakirjalainoja nostettiin kumpiakkin kolmetoista kappaletta; edellisiä laskettiin liikkeeseen 1059 milj. ja jälkimmäisiä 779 milj. markan arvosta. Valtio laski ulkomailla liikkeeseen kaksi lainaa: kesäkuussa 350 Saudi-Arabian riyalin (n. 360 milj markkaa) private placement-lainan ja heinäkuussa 10 mrd. jenin (n. 120 milj. markkaa) obligaatiolainan Japanin pääomamarkkinoilla. Suurin osa suomalaisista joukkovelkakirjalainoista otettiin kansainvälisten lainamarkkinoiden vaikiintuneiden lainavaluuttojen määräisinä, US-dollareina, Saksan markkoina ja Sveitsin frangeina. Suomalaiset lainanottajat laskivat liikkeeseen myös kolme European Unit of Account (EUA)-määräistä ja kaksi Kuwaitin dinarin määräistä obligaatiolainaa.

SUOMEN PITKÄAIKAINEN VELKA JA SAATAVA LAINATYYPEITTÄIN, MILJ. MK

	Velka ¹ 31. 12. 1974	Nostot ³ 1975	Kuoletukset ³ 1975	Nettomuutos 1975	Kurssi- vaikutus ⁴ 1975	Velka ² 31. 12. 1975
RAHOITUSLAINAT	9 497	5 102	955	4 147	+ 651	14 295
Yksittäisvelkakirjalainat	5 066	3 230	638	2 592	+ 165	7 823
Lainat valtioilta	161	—	38	—38	—21	102
Joukkovelkakirjalainat	4 431	1 872	317	1 555	+ 486	6 472
Obligaatiolainat	2 561	1 059	227	832	+ 311	3 704
Private placement -lainat	1 396	779	4	775	+ 143	2 314
Lainat Maailmanpankilta	474	34	86	—52	+ 32	454
TUONTILUOTOT	2 098	1 627	490	1 137	+ 138	3 373
SUORAT SIIJOITUKSET	848	315	38	277	—	1 125
Oma pääoma	605	183	17	166	—	771
Tytäryhtiölainat	243	132	21	111	—	354
Velka yhteensä	12 443	7 044	1 483	5 561	+ 789	18 793
KEHITYSLUOTOT	42	53	—	53	—	95
VIENTILUOTOT	1 642	617	403	214	15	1 871
SUORAT SIIJOITUKSET	1 122	216	114	102	—	1 224
Oma pääoma	520	173	3	170	—	690
Tytäryhtiölainat	602	43	111	—68	—	534
Saatava yhteensä	2 806	886	517	369	15	3 190
Nettovelka	9 637	6 158	966	5 192	774	15 603

1. Saldo 31. 12. 1974 on aikaisempien vuosien nettomuutosten kumuloitunut arvo.

2. Saldo 31. 12. 1975 on laskettu saldopäivämäärän kurssien mukaan, lukuun ottamatta suorien sijoitusten muodostamaa velkaa, joka edelleen saadaan lisäämällä vuoden 1975 nettomuutos vuoden 1974 velkasaldoon.

3. Nostot ja kuoletukset on laskettu myyntikurssien kuukausikeskiarvojen mukaan; suorien sijoitusten tapahtumat on kuitenkin kurssattu päivän kurssien mukaan.

4. Kurssivaikutus on nettomuutoksella lisätyn vuoden 1974 velkasaldon ja vuoden 1975 velkasaldon välinen erotus, joka kuvaa valuuttojen kurssimuutosten vaikutusta vuoden lopun velkatilanteeseen.

Tuontiluottojen nostot kaksinkertaistuivat myös edellisestä vuodesta. Tämän kasvun aiheuttajana oli kotimaisen rahoituksen kireys sekä investointitarpeet. Kasvua rajoittivat kuitenkin vuoden lopulla Suomen Pankin ulkomaista velkaantumista hillitsevät, erityisesti tuontiluottoihin kohdistuvat toimenpiteet. Vuoden lopussa oli pitkäaikaisesta ulkomaaisesta velasta Yhdysvaltain dollarin määräisenä noin 45 %, Saksan markan määräisenä 19 % ja Sveitsin frangin määräisenä 10 %; jäljelle jäävä osa jakaantui noin 20 eri valuutan kesken.

Velanhoitokustannukset eli pitkäaikaisten lainojen korot ja kuoletukset lisääntyivät vain noin 12 %. Velanhoitokustannusten osuus vaihtotaseen tu-

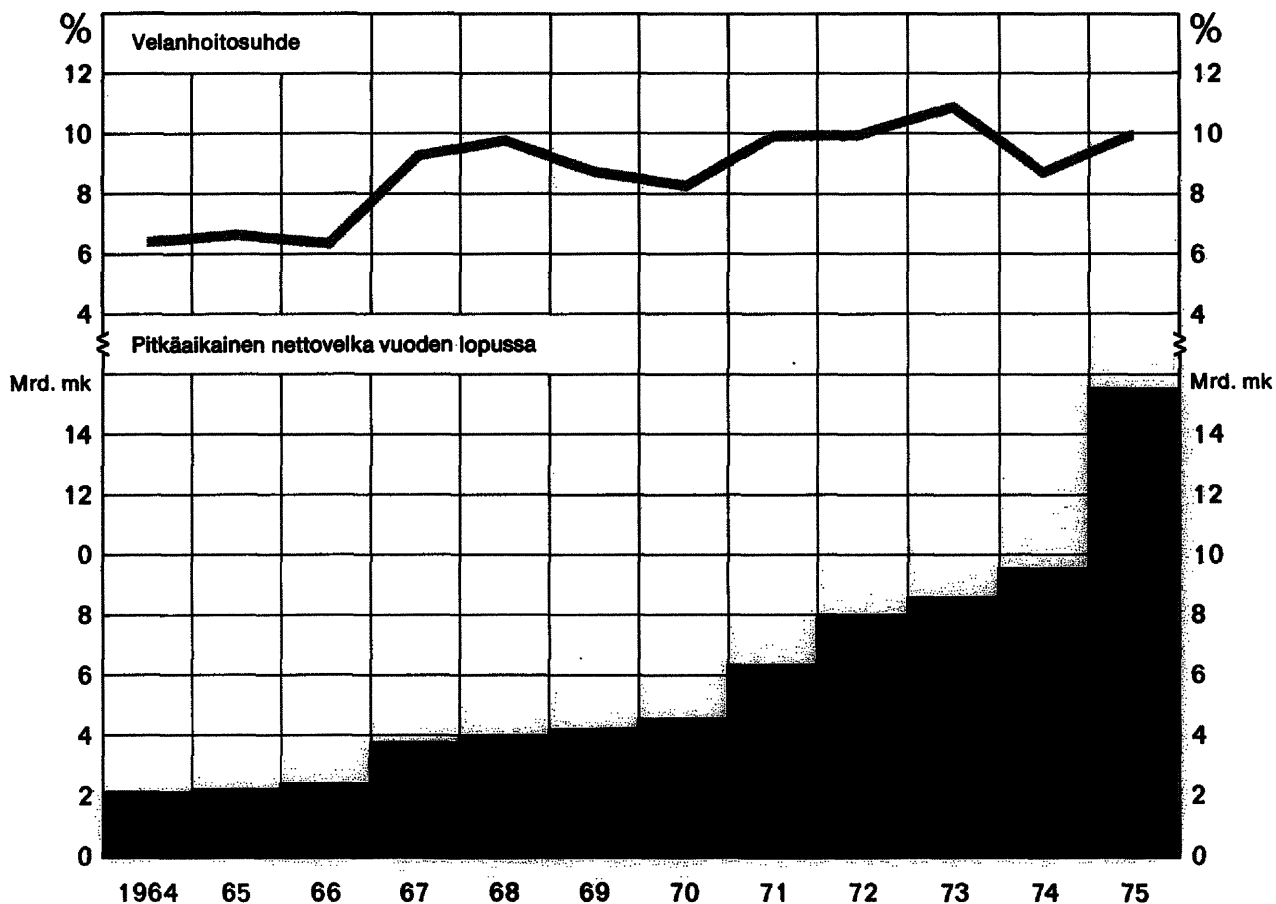
loista nousi noin 10 prosenttiin (kuvio 19).

Vientiluotoista, suorista sijoituksista ja valtion myöntämistä kehitysyhteistyöluotoista koostuva pitkäaikainen ulkomainen saatava kohosi 3190 milj. markkaan, kun se vuotta aikaisemmin oli ollut 2806 milj. markkaa. Suomen pitkäaikainen ulkomainen nettovelka oli vuoden lopussa 15 603 milj. markkaa.

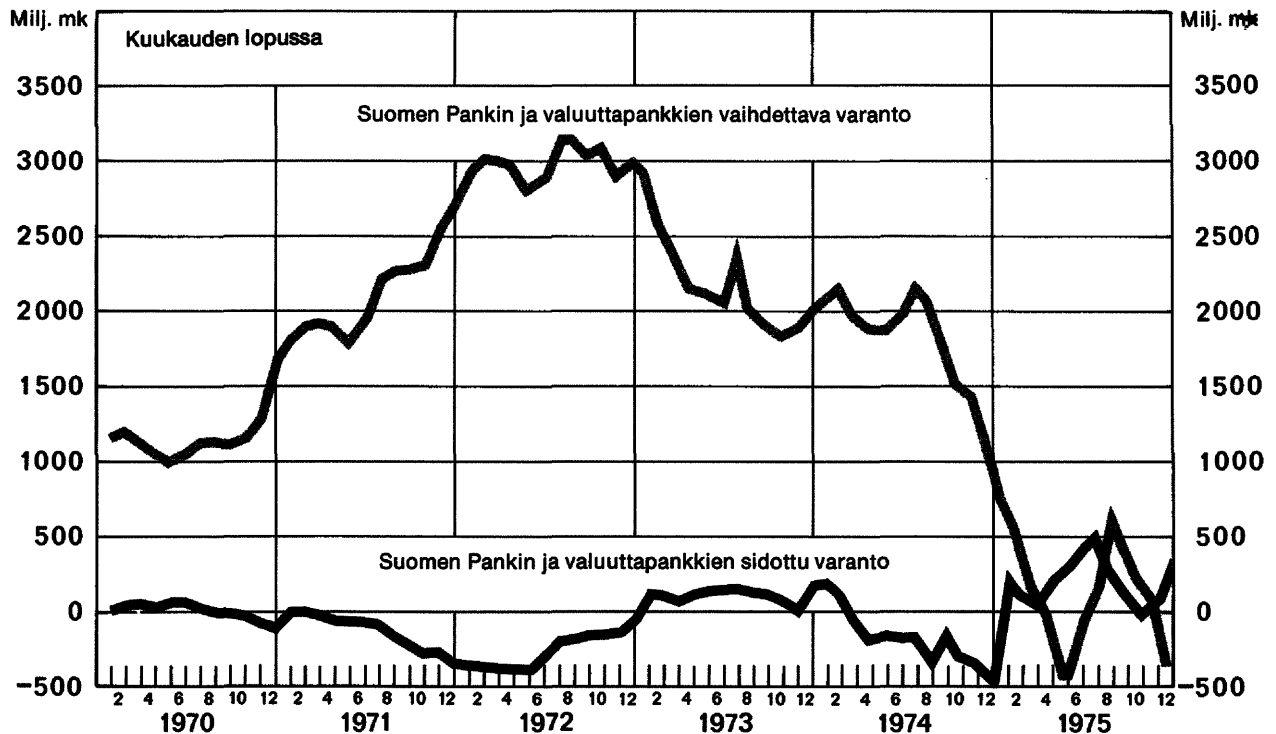
Vuonna 1975 sijoituspääoman nettotuonti enemmän kuin kaksinkertaistui edellisestä vuodesta. Voimakkaasta kasvusta huolimatta suorat sijoitukset Suomeen muodostivat edelleen vain vähäisen osan maan koko pitkäaikaisen pääoman tuon-

Kuvio 19.

VELKAANTUMISKEHITYS

Kuvio 20.
VALUUTTATILANNE

nista. Suomalaisten yritysten tekemät suorat sijoitukset ulkomaille sitä vastoin edustivat lähes puolta koko pitkäaikaisen pääoman viennistä. Ulkomailta Suomeen tehtiin kertomusvuonna oman pääoman sijoituksia 183 milj. markan arvosta ja pääomaa kotiutettiin noin 17 milj. markkaa. Vastaavasti tytäryhtiölainoja nostettiin 132 milj. markkaa ja kuoletettiin noin 21 milj. markkaa. Noin puolet sijoituspääoman nettotuonnista tuli Efta-maista ja siitä valtaosa Ruotsista. Vuoden lopussa Suomessa oli 792 yritystä, joissa oli ulkomaista omistusta.

Suomesta ulkomaille tehtiin sijoituksia omana pääomana kertomusvuonna 173 milj. markan arvosta ja pääomaa kotiutettiin runsaat 3 milj. markkaa. Tytäryhtiölainoja suomalaiset yritykset myönsivät ulkomaille noin 43 milj. markkaa, kun samanaikaisesti vanhoja lainoja kuoletettiin tai muutettiin yhtiöpääomaksi peräti 111 milj. markan

arvosta. Noin 62 % sijoituspääoman nettoviennistä suuntautui EEC-maihin, noin 17 % Pohjois-Amerikkaan ja noin 12 % EFTA-maihin. Vuoden lopussa oli ulkomailta 635 suomalaista tytäryritystä. Kun näillä vuorostaan oli yhteensä 47 tytäryritystä, toimi ulkomailta kaikkiaan 682 yritystä, joissa oli suomalaista omistusta.

Valuuttatilanne

Koko maan vaihdettava valuuttavaranto väheni kertomusvuoden aikana 1231 milj. markkaa. Sidottu valuuttavaranto puolestaan kasvoi 760 milj. markkaa ja oli vuoden päättyessä 367 milj. markkaa. Suomen Pankin kultavaranto pysyi muuttumattomana. Erityiset nosto-oikeudet vähenivät 8 milj. markkaa ja koko kultaosuus Kansainvälisessä Valuuttarahastossa, 268 milj. markkaa, muutettiin valuutoiksi. Suomen Pankin

ulkomaiset valuuttasaatavat lisääntyivät yhteensä 435 milj. markkaa. Pankin ulkomaiset velat supistuivat 285 milj. markkaa sidottujen valuuttavelkojen vähenemisen vuoksi. Vaihdeettava valuuttavaranto oli vuoden lopussa 1 410 milj. markkaa ja sidotuilla tileillä oli nettosaatavaa 368 milj. markkaa. Valuuttapankkien ulkomaiset nettosaatavat vähenivät kaikkiaan 1 191 milj. markkaa.

Kesäkuun 4 päivänä Suomi solmi Kansainvälisen

Valuuttarahaston kanssa valmiusluottosopimuksen, jonka perusteella voidaan tarvittaessa nostaa 95 milj. SDR:n eli runsaan 400 milj. markan luotot. Samanaikaisesti nostettiin ns. öljyluotto, joka oli 71.25 milj. SDR eli runsaat 300 milj. markkaa. Vuoden lopussa Suomen Pankilla oli edelleen yksityisten ulkomaisten pankkiyhtymien kanssa neuvoteltuja valmiusluottoja lähes 500 milj. dollarin arvosta. Valmiusluottoja ei vuoden aikana nostettu.

SUOMEN PANKIN TASE JA TULOSLASKELMA

Suomen Pankin tase ja tuloslaskelma on yksityiskohtaisesti esitetty vuosikirjan taulukko-osassa. Seuraavassa annetaan eräitä täydentäviä tietoja keskeisten tase-erien sisällöstä ja kehityksestä vuoden aikana. Kuviossa 21 on esitetty Suomen Pankin tärkeimpien tase-erien kehitys kuukausittain.

ULKOMAAT

Suomen Pankin vaihdettava valuuttavaranto supistui vuoden aikana 312 milj. markkaa ja oli vuoden lopussa 1 410 milj. markkaa. Vaihdettavaan valuuttavarantoon luetaan kulta, erityiset nosto-oikeudet, kultaosuus Kansainvälisessä Valuuttarahastossa ja vaihdettavat valuuttasaamiset sekä vähennyseränä vaihdettavat valuuttavelat.

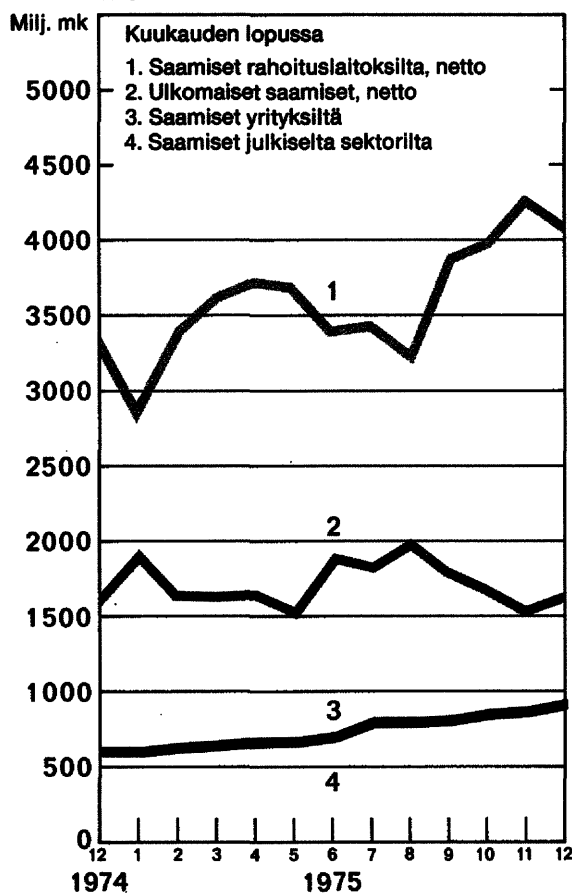
Suomen Pankin sidottu valuuttavaranto oli vuoden vaihteessa 368 milj. markkaa. Koska edellisen vuoden lopussa sidotuilla tileillä oli nettovelkaa 388 milj. markkaa, oli sidotun varannon nettoliikitys 756 milj. markkaa. Sidottu valuuttavaranto lasketaan Suomen Pankin sidottujen valuuttasaamisten ja sidottujen valuuttavelkojen erotuksena.

ULKOMAISET TILIT, MILJ. MK

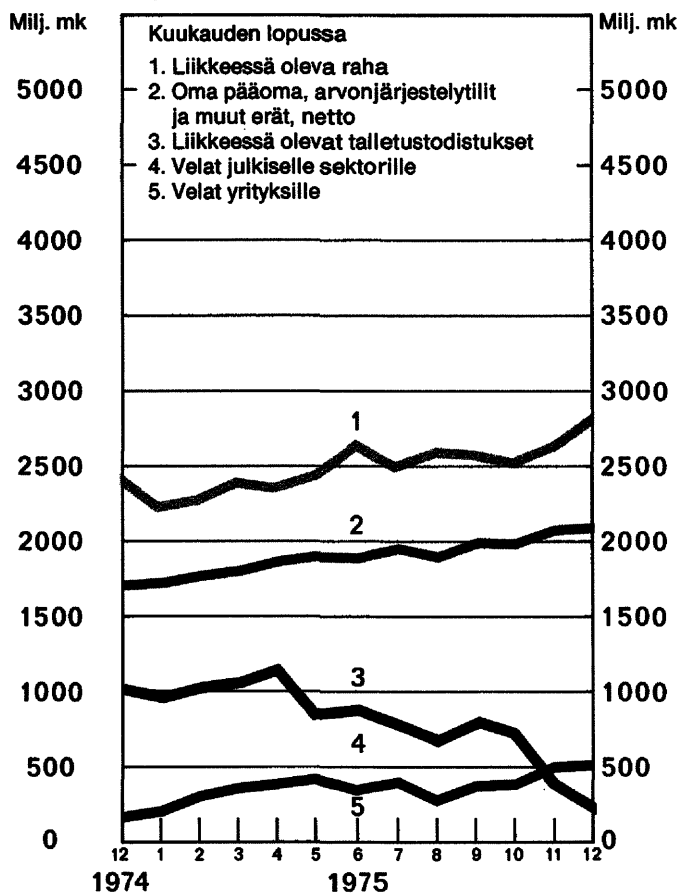
	31. 12. 1974	31. 12. 1975	Muutos
Kulta	121	121	— 0
Erityiset nosto-oikeudet	286	278	— 8
Kultaosuus Kansainvälisessä Valuuttarahastossa	268	—	—268
Vaihdettavat valuutat	1 109	1 089	— 20
Sidotut valuutat	7	462	+ 455
Kulta- ja valuuttasaamiset	1 791	1 950	+ 159
Ulkomaiset vekselit	252	272	+ 20
Ulkomaiset joukkovelkakirjat	341	204	—137
Markkaosuus Kansainvälisessä Valuuttarahastossa	530	798	+ 268
Muut ulkomaiset saamiset	1 123	1 274	+ 151
Ulkomaiset saamiset yhteensä	2 914	3 224	+ 310
Vaihdettavat tilit	62	78	+ 16
Sidotut tilit	395	94	—301
Valuuttavelat	457	172	—285
Kansainvälisen Valuuttarahaston markkatilit	530	1 127	+ 597
Osotetut erityiset nosto-oikeudet	258	258	— 0
Muut ulkomaiset velat	788	1 365	+ 597
Ulkomaiset velat yhteensä	1 245	1 557	+ 312
Ulkomaiset nettosaamiset	1 669	1 667	— 2

Kuvio 21.

SUOMEN PANKIN TASE VASTAAVAA

VASTATTAVAA

Suomen Pankin muut ulkomaiset saamiset supistuivat vuoden aikana nettomääräisesti 446 milj. markkaa. Muihin ulkomaisiin saamisiin sisältyvä markkaosuus Kansainvälisessä Valuuttarahastossa kasvoi 268 milj. markkaa ja muihin ulkomaisiin velkoihin sisältyvät Kansainvälisen Valuuttarahaston markkatilit kasvoivat 597 milj. markkaa. Kasvu johtui kultaosuuden vaihtamisesta valuutoiksi ja Kansainvälisen Valuuttarahaston myöntämän ns. öljyluoton nostamisesta.

Suomen Pankin ulkomaiset nettosaamiset supistuivat vain 2 milj. markkaa, koska vaihtotaseen vajeus katettiin lähes kokonaan ulkomaisen pääoman tuonnilla. Suomen Pankin ulkomaisen net-

tosaamisten kehitys oli suhteellisen vakaa.

RAHOITUSLAITOKSET

Rahoitusmarkkinoiden tasapainottomuus jatkui edelleen vuoden 1975 aikana. Rahoituslaitosten maksuvalmiuteen kohdistunut paine kasvoi etenkin vuoden loppupuolella ja ne turvautuivat yhä enenevässä määrin keskuspankkirahoituksen käyttöön. Tämän vuoksi Suomen Pankin saamiset rahoituslaitoksilta lisääntyivät nettomääräisesti 730 milj. markkaa kertomusvuoden aikana.

Liikepankkeihin kohdistunut luottojen ylikysyntä jatkui voimakkaana. Antolainausenemmyytensä

rahoittamiseksi liikepankit lisäsivät luotonottoaan keskuspankista nettomääräisesti 648 milj. markkaa vuoden aikana. Liikepankkien koko keskuspankkirahoitus (ml. Suomen Pankin nettosijoitus päiväluottomarkkinoille) oli vuoden lopussa 3792 milj. markkaa. Tämä ylitti 52 % liikepankkien peruskiintiöt, jotka olivat yhteensä 2500 milj. markkaa.

Rahoituslaitoksille myytyjä talletustodistuksia ei ole sisällytetty Suomen Pankin velkoihin rahoituslaitoksille, vaan ne ovat tase-erässä "liikkeessä olevat talletustodistukset". Rahoituslaitosten ase-

maa tarkasteltaessa on lisäksi otettava huomioon ne yllä olevaan asetelmaan sisältymättömät vastuusitoumukset, jotka ovat syntyneet Suomen Pankin erityisrahoitusjärjestelyjen yhteydessä. Tällainen sitoumus liittyy mm. uusvientiluotto-vekselseihin ja ulkomaan valuutan määräisiin vientivekselseihin, joista viimeksi mainitut muodostavat pääosan tase-erästä "ulkomaiset vekselit". Vastuusitoumuksiin kuuluvat myös kotimaisien toimitusluottojen rahoitusjärjestelyyn liittyvät lainat, jotka myönnetään asianomaisten pankkien takuulla.

RAHOITUSLAITOSTEN TILIT, MILJ. MK

	31. 12. 1974	31. 12. 1975	Muutos
Liikepankkien shekkitilit	114	133	+ 19
Diskontatut vekselit	3034	3385	+ 351
Joukkovelkakirjat	220	327	+ 107
Muut	46	319	+ 273
Saamiset rahoituslaitoksilta	3414	4164	+ 750
Postipankin shekkitili	4	1	- 3
Liikepankkien shekkitilit	4	3	- 1
Muut	1	25	+ 24
Velat rahoituslaitoksille	9	29	+ 20
Nettosaamiset rahoituslaitoksilta	3405	4135	+ 730

JULKINEN SEKTORI

Saamiset julkiselta sektorilta lisääntyivät kertomusvuoden aikana 37 milj. markkaa lähinnä valtion metallirahavastuun kasvun vuoksi. Kyseinen tase-erä on liikkeessä olevan metallirahan kirjanpidollinen vastaerä. Saamisten kehitys oli hyvin vakaa vuoden aikana (kuvio 21).

Velat julkiselle sektorille kasvoivat 741 milj. markkaa. Kasvu johtui valtion vuoden aikana keräämistä ja edelleen Suomen Pankkiin tallettamista tuontitalletuksista, joita vuoden lopussa oli 1 135 milj. markkaa. Valtion suhdannerahastotalletukset

sitä vastoin supistuivat 388 milj. markkaa 155 milj. markkaan sekä vientimaksu-, suhdannevero- ja investointiverovarot 8 milj. markasta 1 milj. markkaan. Julkiselle sektorille myytyjä talletustodistuksia ei ole sisällytetty Suomen Pankin velkoihin julkiselle sektorille, vaan ne ovat tase-erässä "liikkeessä olevat talletustodistukset".

Velat julkiselle sektorille pysyivät miltei muuttomattomina vuoden alkupuoliskolla. Vuoden loppupuolella ne alkoivat kasvaa ja kiristää rahoitusmarkkinoita lähinnä tuontitalletusten keräämisen johdosta (kuvio 21).

JULKISEN SEKTORIN TILIT, MILJ. MK

	31. 12. 1974	31. 12. 1975	Muutos
Joukkovelkakirjat	71	70	— 1
Valtion metallirahavastuu	225	256	+ 31
Muut	6	13	+ 7
Saamiset julkiselta sektorilta	302	339	+ 37
Shekkitilit	7	2	— 5
Suhdannerahastotalletukset	543	155	— 388
Tuontitalletukset	—	1 135	+1 135
Muut	10	9	— 1
Velat julkiselle sektorille	560	1 301	+ 741
Nettovelat julkiselle sektorille	258	962	+ 704

YRITYKSET

Suomen Pankin saamiset yrityksiltä lisääntyivät 302 milj. markkaa 933 milj. markkaan, koska pankki pyrki tehostamaan valikoivaa luotonantoaan (kuvio 21). Antolainaus yrityksille kasvoi 310 milj. markkaa ja oli vuoden lopussa 710 milj. markkaa. Tästä antolainauskannasta uusvientivekselien osuus oli 128 milj. markkaa ja kotimaisten toimitusluottojen rahoituksen osuus 402 milj. markkaa. Pankin hallussa olevien, yritysten liikkeeseen laskemien joukkovelkakirjojen määrä supistui 8 milj. markkaa 223 milj. markkaan.

Velat yrityksille kasvoivat 344 milj. markkaa 539 milj. markkaan (kuvio 21). Näistä suurin osa oli pääomantuontitalletuksia, joita koottiin ulkomaisen pääomantuonnin likviditeettivaikutuksen neutraloimiseksi ja joiden määrä lisääntyi vuoden aikana 352 milj. markkaa. Yritysten tekemiä investointitalletuksia kertyi lisää 39 milj. markkaa ja niitä oli vuoden päättyessä 73 milj. markkaa. Suhdannepidätystalletukset, joita vuoden alussa oli 49 milj. markkaa, purettiin kesäkuun loppuun mennessä. Suurimmillaan niiden määrä oli 120 milj. markkaa maaliskesäkuun aikana.

YRITYSTEN TILIT, MILJ. MK

	31. 12. 1974	31. 12. 1975	Muutos
Uusvientivekselit	90	128	+ 38
Toimitusluottojen rahoitus	276	402	+126
Joukkovelkakirjat	231	223	— 8
Muut	34	180	+146
Saamiset yrityksiltä	631	933	+ 302
Investointitalletukset	34	73	+ 39
Suhdannepidätystalletukset	49	—	— 49
Pääomantuontitalletukset	98	450	+352
Tuontimaksutalletukset	6	8	+ 2
Muut	8	8	+ 0
Velat yrityksille	195	539	+ 344
Nettosaamiset yrityksiltä	436	394	— 42

LIIKKEESSÄ OLEVA RAHA JA TALLETUSTODISTUKSET

Liikkeessä olevan rahan määrä kasvoi vuoden aikana 392 milj. markkaa eli 16 % ja oli vuoden lopussa 2 855 milj. markkaa. Lisäyksestä oli setelistön osuus 358 milj. markkaa ja metallirahan 35 milj. markkaa. Lisäksi tase-erään "muut velat" sisältyi vanhan rahayksikön määräisiä seteleitä 9 milj. markkaa.

Liikkeessä olevan rahan määrä oli normaalien kausiliikkeen mukaisesti korkeimmillaan kesäkuun ja joulukuun lopussa. Alimmillaan se oli tammikuun lopussa (kuvio 21).

Liikkeessä olevien talletustodistusten määrä väheni 790 milj. markkaa ja oli vuoden lopussa 250 milj. markkaa. Korkeimmillaan niiden määrä oli 1 170 milj. markkaa huhtikuun lopussa (kuvio 21).

SETELINANTO-OIKEUS JA SEN KÄYTTÖ, MILJ. MK

	31. 12. 1974	31. 12. 1975	Muutos
Ensisijainen kate	2 141	2 282	+ 141
Toissijainen kate	1 500	1 500	—
Setelinanto-oikeus	3 641	3 782	+ 141
Liikkeessä olevat setelit	2 259	2 617	+ 358
Vaadittaessa maksettavat sitoumukset	498	229	— 269
Shekkiluotoista nostamatta	1	2	+ 1
Käytetty setelinanto-oikeus	2 758	2 848	+ 90
Setelinantovara	883	934	+ 51

MUUT TASE-ERÄT

Pankin oma pääoma ilman tilivuoden voittoa oli tilinpäätöksen mukaan 1 637 milj. markkaa eli 874 milj. markkaa suurempi kuin edellisen vuoden lopussa. Lisäys johtui siitä, että tilinpäätöksen yhteydessä eduskunnan päätöksen mukaisesti kantarahastoa korotettiin 800 milj. markkaa sekä vuoden 1974 voiton toinen puoli siirrettiin vararahastoon. Näiden varojen lisäksi pankilla on sellaisia omaisuuseriä, jotka eivät näy pankin taseessa. Niihin kuuluvat arvonalennuksiin sisältyvien va-

SETELINANTO

Ensisijainen setelinkate, johon luetaan kulta ja pankin riidattomat ulkomaiset saamiset, kasvoi vuoden 1975 aikana 141 milj. markkaa ja oli vuoden päättyessä 2 282 milj. markkaa. Katekelpoisten kotimaisten vekselien määrä kohosi 211 milj. markkaa 1 842 milj. markkaan, mutta toissijainen setelinkate pysyi ennallaan, koska se jo kertomusvuoden alussa oli ohjesäännön väliaikaisen muutoksen perusteella asetetulla ylärajallaan 1 500 milj. markkaa. Täten koko setelinanto-oikeus kasvoi ensisijaisen setelinkatteen kasvun johdosta 141 milj. markkaa.

Kun toisaalta käytetty setelinanto-oikeus eli liikkeessä oleva setelistö, vaadittaessa maksettavat sitoumukset sekä shekkiluotoista nostamatta oleva määrä lisääntyivät yhteensä 90 milj. markkaa, kasvoi setelinantovara 51 milj. markkaa ja oli vuoden lopussa 934 milj. markkaa.

rausten lisäksi pääkonttorin ja haarakonttorien toimitalot, setelipaino, eräät muut pankin toiminnan kannalta tarpeelliset kiinteistöt sekä osakkeet, lähinnä Tervakoski Oy:n osake-enemmistö.

TULOSLASKELMA

Suomen Pankin tuloslaskelma vuodelta 1975 on esitetty liitetaulukossa 4. Pankin kokonaistuotot lisääntyivät kertomusvuonna 148 milj. markkaa ja olivat 717 milj. markkaa. Näistä korot kotimaisista

saamisista kasvoivat 157 milj. markkaa. Sen sijaan korot ulkomaisista saamisista supistuivat 60 milj. markkaa. Muista tuotoista kurssierot kasvoivat 51 milj. markkaa.

Pankin kokonaiskulut supistuivat 5 milj. markkaa ja olivat kertomusvuodelta 284 milj. markkaa. Näistä korkokulut kotimaisista veloista vähenivät 22 milj. markkaa sekä kurssierot 39 milj. markkaa. Poistot lisääntyivät 24 milj. markkaa, palkat 6 milj.

markkaa sekä setelien valmistuskulut 5 milj. markkaa. Lisäksi korot ja varausprovisiot ulkomaisista veloista kasvoivat 16 milj. markkaa.

Pankin voitto tilivuodelta oli 193 milj. markkaa eli 44 milj. markkaa suurempi kuin edellisenä vuonna. Pankin ohjesäännön mukaan puolet siitä on vuoden 1976 avaustaseessa siirretty vararahaan. Voiton toisen puolen käytöstä päättää eduskunta.

SUOMEN SUHTEET KANSAINVÄLISIIN JÄRJESTÖIHIN

Suomen Pankki hoitaa yhteydet Kansainväliseen Valuuttarahastoon (IMF). Lisäksi pankki avustaa asianomaisia ministeriöitä suhteiden hoidossa Kansainväliseen Jälleenrakennuspankkiin (Maailmanpankkiin, IBRD), Kansainväliseen Rahoitusyhtiöön (IFC) ja Kansainväliseen Kehittämisyhtiöön (IDA), joiden jäsen Suomi on. Edellä mainittujen lisäksi Suomi on jäsenenä Aasian Kehityspankissa (ADB) ja Afrikan Kehitysrahastossa (AfDF), ja Suomen Pankki toimii näiden järjestöjen sopimusartiklojen mukaisena talletuspaikkana Suomessa. Kansainvälisessä Järjestelypankissa (BIS) Suomen Pankki on itse osakkaana.

KANSAINVÄLINEN VALUUTTARAHASTO (IMF)

Kansainvälisten maksusuhteiden tasapainotusmuudet jatkuivat edelleen vuonna 1975, mikä johtui paitsi öljyn aikaisemmista hinnannousuista myös laman pitkittymisestä teollisuusmaissa. Tämän johdosta Kansainvälisen Valuuttarahaston rahoitusoperaatiot lisääntyivät huomattavasti. Valuuttajärjestelmän ja Valuuttarahaston uudistamishanketta ei vielä kertomusvuonna saatu päätökseen; ratkaisevaa edistystä tapahtui kuitenkin vuonna 1974 asetetun väliaikaiskomitean käsittelemillä osa-alueilla.

Valuuttarahastossa käytyjen valuuttapoliittisten keskustelujen rinnalla kansainvälinen valuuttapoliittinen yhteistyö muutenkin vahvistui. Toisella vuosipuoliskolla eräät keskuspankit puuttuivat huomattavin tukitoimin valuuttamarkkinoihin vaimentaakseen kurssiheilahteluja. Loppuvuodesta suurimpien OECD-maiden kesken sovittiin kurssipoliittisen yhteistyön tehostamisesta, mm. tukitoimia koskevan yhteydenpidon avulla.

Tärkeintä väliaikaiskomitean ja Valuuttarahaston

johtokunnan työssä oli rahaston sopimusartiklojen mukauttaminen nykyoloja vastaaviksi. Tässä yhteydessä käsiteltiin mm. valuuttakurssisäännöksiä, monetäärisen kullan asemaa sekä Valuuttarahaston toiminnan ongelmia. Näiden lisäksi viimeisteltiin rahaston jäsenosuuksien korottamista koskevaa esitystä. Kansainvälisen maksutaserakenteen kehittyminen ennen kaikkea varsinaisia kehitysmaita rasittavaksi nosti kehitysyhteistyöpoliittiset keskustelut etualalle. Syyskuussa pidetyn Valuuttarahaston vuosikokouksen jälkeen tähdättiin uudistuskeskusteluissa siihen, että päästäisiin ratkaisuihin tammikuussa 1976 pidettävässä väliaikaiskomitean kokouksessa.

Vuonna 1974 luotua öljyluottojärjestelmää jatkettiin vuonna 1975. Kertomusvuoden aikana 41 jäsenmaata nosti öljyluottoja. Vuosien 1974 ja 1975 järjestelyjen puitteissa niitä oli kertomusvuoden loppuun mennessä nostettu yhteensä 4 759 milj. erityisnosto-oikeuden (SDR) edestä. Öljynhintojen korotuksista eniten kärsineiden kehitysmaiden (ns. MSA-maat) maksamien öljyluottokorkomaksujen subventoimiseksi perustettiin elokuussa korkotukitili. Useiden teollisuusmaiden, mm.

Suomen, osallistuminen tilin rahoittamiseen jäi kuitenkin epävarmaksi.

Joulukuussa laajennettiin vuonna 1963 vientitulojen vajausten rahoittamiseksi luotua ns. Compensatory Financing -järjestelmää. Jäsenmaa saa uudistetun järjestelyn puitteissa nostaa erityistapauksissa jopa 75 % jäsenosuudestaan rahoitukseen vajauksen, joka on aiheutunut vientitulojen jyrkästä alentumisesta jäsenmaasta riippumattomista syistä.

Vuonna 1975 Valuuttarahaston liiketoimet olivat aikaisempaa mittavampia. Valuuttoja ja erityisiä nosto-oikeuksia myytiin yhteensä 4658.4 milj. SDR:n arvosta (vuonna 1974 runsaan 4000 milj. SDR:n ja vuonna 1973 yli 700 milj. SDR:n arvosta). Tästä yhteismäärästä nostettiin edellä mainittujen öljyluottojärjestelmien puitteissa 3043 milj. SDR. Kehitysmaiden vientitulojen vajuusrahoitusta myönnettiin 239 milj. SDR:n arvosta. Käytössä olevien valuutannostojen määrä, öljyluottojärjestelmä sekä Compensatory Financing mukaan luetuna, oli vuoden 1975 lopussa 9386 milj. SDR, kun se vuoden 1974 lopussa oli 5627 milj. SDR.

Vuonna 1975 ei jaettu uusia erityisiä nosto-oikeuksia, joten niiden määrä pysyi edelleen 9.3 miljardina yksikkönä.

Kesäkuun 4 päivänä Kansainvälisen Valuuttarahaston johtokunta myönsi Suomelle valmiusluoton ulkoisen maksuvalmiuden vahvistamiseksi sekä maksutaseen tervehdyttämiseen tähtäävän talouspoliittisen ohjelman tukemiseksi. Ohjelmaa selostettiin Valuuttarahastolle hallituksen hyväksymässä kirjeessä, jonka Suomen Pankin johtokunnan puheenjohtaja Mauno Koivisto Valuuttarahaston hallintoneuvoston Suomea edustavana jäsenenä lähetti Valuuttarahastolle. Myönnetyn valmiusluoton suuruus oli 95 milj. SDR (n. 420 milj. mk) eli puolet Suomen jäsenosuudesta. Valmiusluottoa ei vuoden aikana käytetty. Lisäksi Valuuttarahaston johtokunta myönsi 4 päivänä kesäkuuta Suomelle 71.25 milj. SDR:n (noin 315 milj. mk) suuruisen öljyluoton, joka nostettiin kesäkuussa. Öljyluoton takaisinmaksuaika on 7 vuotta ja korko oli kertomusvuonna $7 \frac{5}{8}$ %.

Öljyluoton noston ja sitä edeltäneen kultaosuuden ja superkultaosuuden valuutoiksi muuttamisen johdosta Valuuttarahaston markkasaatavat nousivat vuoden aikana 137.5 prosenttiin jäsenosuudestamme. Suomen jäsenosuus oli edelleen 190 milj. SDR eli noin 840 milj. markkaa, mikä on noin 0.65 % rahaston kaikista jäsenosuuksista. Suomen hallussa oleva erityisten nosto-oikeuksien määrä oli katsausvuoden lopussa edelleen 77.5 milj. yksikköä eli 345.7 milj. mk.

Pohjoismaiden yhteisenä edustajana Valuuttarahaston johtokunnassa jatkoi Ruotsin Per Åsbrink ja hänen varamiehenään toimi maaliskuun 1 päivästä lukien tanskalainen Jörn Kjaer. Rahaston toimitusjohtajana toimi edelleen vuonna 1973 valittu H. Johannes Witteveen.

KANSAINVÄLINEN JÄRJESTELYPANKKI (BIS)

Kansainvälinen Järjestelypankki osallistui edelleen kansainvälisen valuuttajärjestelmän uudistustyöhön huomioitsijana väliaikaiskomiteassa sekä toimimalla selvitys- ja keskusteluforumina lähinnä kurssipoliittisia ja kalkan asemaa koskevia kysymyksiä käsiteltäessä.

Järjestelypankin taseen loppusumma oli vuoden 1975 lopussa 42715 milj. kultafrangia. Pankin osakkeiden lukumäärä sekä osakepääoma pysyivät kertomusvuonna muuttumattomina. Suomen Pankin merkitsemä osuus oli nimellisarvon mukaan laskettuna 25 020 000 kultafrangia eli noin 2.1 % koko merkitystä pääomasta. Tästä neljännes on maksettu ja sille Järjestelypankki jakoi osinkoa 9 %.

MAAILMANPANKKIRYHMÄ JA ALUEELLISET KEHITYSRAHOITUS- LAITOKSET

Vuoden lopussa Maailmanpankin antamien lainojen käytössä oleva määrä oli 22.8 mrd. dollaria ja Kansainvälisen Kehittämisyhteisön lainojen määrä 9.5 mrd. dollaria.

Vuonna 1975 maailmanpankkiryhmä (IBRD, IFC,

IDA) suuntasi 38 % luotonannostaan kaikkein köyhimpiin maihin; edellisenä vuonna vastaava luotonanto oli ollut 31 %. Lainoja ohjattiin entistä enemmän maatalouteen, kun taas perinteisten infrastruktuurilainojen osuus pieneni vuoden 1974 tilivuoden 43 prosentista 25 prosenttiin.

MUUT KANSAINVÄLISET JÄRJESTÖT

Suomen Pankki osallistui edelleen mm. Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön (OECD), Euroopan vapaakauppa-alueen (EFTA) ja Euroopan talouskomission (ECE) piirissä tapahtuvaan työskentelyyn. Pohjoismainen yhteistyö jatkui entiseen tapaan pohjoismaisessa finanssivaliokunnassa ja pohjoismaisessa keskuspankkikouksessa.

OECD-maiden keskuspankkien välinen kurssitakuujärjestelmä jäädytettiin ja sen hallintaa varten asetetun raha- ja valuutta-asiain komitean työskentely keskeytettiin vuosien 1976—1978 ajaksi OECD:n neuvoston marraskuussa tekemällä päätöksellä. Tämän jälkeen kurssitakuujärjestelmä raukeaa, ellei kansainvälisten valuuttakurssisuhteiden kehitys anna aihetta sen aktivoimiselle.

Huhtikuussa kaikki OECD:n jäsenmaat allekirjoittivat sopimuksen, jolla OECD:n yhteyteen perustettaisiin kaksivuotiskaudeksi tukirahasto viime käden maksutaserahoitusta varten (Financial Support Fund). Sopimuksen ratifiointikäsittely oli vuoden päättyessä jäsenmaissa kesken.

TAULUKOT

Suomen Pankin toiminta

SUOMEN PANKIN TASE VUOSIEN 1973—1975 LOPUSSA, MILJ. MK

VASTAAVAA	1973	1974	1975
Kulta	121	121	121
Erityiset nosto-oikeudet	285	286	278
Kultaosuus Kansainvälisessä Valuuttarahastossa	268	268	—
Vaihdettavat valuutat	1 228	1 109	1 089
Sidotut valuutat	308	7	462
Kulta- ja valuuttasaamiset	2 210	1 791	1 950
Ulkomaiset vekselit	103	252	272
Ulkomaiset joukkovelkakirjat	319	341	204
Markkaosuus Kansainvälisessä Valuuttarahastossa	530	530	798
Muut ulkomaiset saamiset	952	1 123	1 274
Liikepankkien shekkitilit	19	114	133
Diskontatut vekselit	2 556	3 034	3 385
Joukkovelkakirjat	121	220	327
Muut	49	46	319
Saamiset rahoituslaitoksilta	2 745	3 414	4 164
Joukkovelkakirjat	53	71	70
Valtion metallirahavastuu	200	225	256
Muut	15	6	13
Saamiset julkiselta sektorilta	268	302	339
Uusvientivekselit	47	90	128
Toimitusluottojen rahoitus	271	276	402
Joukkovelkakirjat	255	231	223
Muut	40	34	180
Saamiset yrityksiltä	613	631	933
Muut varat	34	37	47
YHTEENSÄ	6 822	7 298	8 707

VASTATTAVAA	1973	1974	1975
Vaihdettavat tilit	73	62	78
Sidotut tilit	74	395	94
Valuuttavelat	147	457	172
Kansainvälisen Valuuttarahaston markkatilit	530	530	1 127
Osoitetut erityiset nosto-oikeudet	258	258	258
Muut ulkomaiset velat	788	788	1 385
Setelit	1 907	2 259	2 617
Metalliraha	175	203	238
Liikkeessä oleva raha	2 082	2 462	2 855
Liikkeessä olevat talletustodistukset	1 450	1 040	250
Postipankin shekkitili	2	4	1
Liikepankkien shekkitilit	7	4	3
Muut	4	1	25
Velat raholusialtoksille	13	9	29
Shekkitilit	2	7	2
Suhdannerahastotalletukset	509	543	155
Tuontitalletukset	—	—	1 135
Muut	24	10	9
Velat julkiselle sektorille	535	560	1 301
Investointitalletukset	5	34	73
Suhdannepidätystalletukset	—	50	—
Pääomantuontitalletukset	214	98	450
Tuontimaksutalletukset	6	6	8
Muut	14	7	8
Velat yrityksille	239	195	539
Muut velat	16	17	15
Arvonjärjestelytilit	740	858	331
Kantarahasto	600	600	1 400
Vararahasto	114	163	237
Tilivuoden tulos	98	149	193
Oma pääoma	812	912	1 830
YHTEENSÄ	6 822	7 298	8 707

SUOMEN PANKIN TASE KUKAUSITTAIN VUONNA 1975, MILJ. MK

VASTAAVAA	I	II	III
Kulta	121	121	121
Erityiset nosto-oikeudet	286	286	286
Kultaosuus Kansainvälisessä Valuuttarahastossa	268	268	268
Vaihdettavat valuutat	713	574	625
Sidotut valuutat	418	278	271
Kulta- ja valuuttasaamiset	1806	1527	1571
Ulkomaiset vekselit	232	230	254
Ulkomaiset joukkovelkakirjat	343	346	305
Markkaosuus Kansainvälisessä Valuuttarahastossa	530	530	530
Muut ulkomaiset saamiset	1105	1106	1089
Liikepankkien shekkitilit	112	171	142
Diskontatut vekselit	2572	2970	3275
Joukkovelkakirjat	243	244	257
Muut	26	69	27
Saamiset rahoituslaitoksilta	2953	3454	3701
Joukkovelkakirjat	70	71	71
Valtion metallirahavastuu	227	233	233
Muut	5	3	3
Saamiset julkiselta sektorilta	302	307	307
Uusvientivekselit	91	97	103
Toimitusluottojen rahoitus	272	273	280
Joukkovelkakirjat	231	244	246
Muut	37	40	38
Saamiset yrityksiltä	631	654	667
Muut varat	37	37	37
YHTEENSÄ	6834	7085	7372

IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
121	121	121	121	121	121	121	121	121
286	289	286	286	284	284	284	284	278
268	268	—	—	—	—	—	—	—
609	387	1 211	1 077	1 474	1 405	1 373	1 206	1 089
400	490	626	684	470	337	212	250	462
1 684	1 555	2 244	2 168	2 349	2 147	1 990	1 861	1 950
274	288	293	297	279	287	326	313	272
195	192	192	193	189	189	191	200	204
530	530	798	798	798	798	798	798	798
999	1 010	1 283	1 288	1 266	1 274	1 315	1 311	1 274
99	136	139	136	135	196	115	172	133
3 441	3 417	3 083	3 082	3 068	3 565	3 568	3 519	3 385
265	268	277	337	326	332	349	361	327
42	36	70	40	43	92	257	261	319
3 847	3 857	3 569	3 595	3 572	4 185	4 289	4 313	4 164
75	75	70	70	72	71	70	72	70
235	238	239	243	250	251	253	254	256
0	1	2	2	0	0	1	7	13
310	314	311	315	322	322	324	333	339
106	115	112	119	124	125	134	132	128
294	306	314	336	336	342	372	374	402
240	240	238	283	242	233	231	230	223
40	29	58	83	114	127	139	152	180
680	690	722	821	816	827	876	888	933
37	37	38	37	37	37	38	37	47
7 557	7 463	8 167	8 224	8 362	8 792	8 832	8 743	8 707

Taulukko 2. (Jatk.)

VASTATTAVAA	I	II	III
Vaihdettavat tilit	56	53	66
Sidotut tilit	112	117	139
Valuuttavelat	168	170	205
Kansainvälisen Valuuttarahaston markkatiilit	530	530	530
Osoitetut erityiset nosto-oikeudet	258	258	258
Muut ulkomaiset velat	788	788	788
Setelit	2 081	2 120	2 233
Metalliraha	193	198	200
Liikkeessä oleva raha	2 274	2 318	2 433
Liikkeessä olevat talletustodistukset	990	1 050	1 080
Postipankin shekkitili	2	2	1
Liikepankkien shekkitilit	2	2	2
Muut	23	23	41
Velat rahoituslaitoksille	27	27	44
Shekkitilit	4	4	8
Suhdannerahastotalletukset	543	543	543
Tuontitalletukset	—	—	—
Muut	8	4	2
Velat julkiselle sektorille	555	551	553
Investointitalletukset	36	36	62
Suhdannepidätystalletukset	76	110	120
Pääomantuontitalletukset	89	175	189
Tuontimaksutalletukset	11	8	9
Muut	19	7	8
Velat yrityksille	231	336	388
Muut velat	13	13	12
Arvonjärjestelytilit	864	900	925
Kantarahasto	600	600	600
Vararahasto	237	237	237
Tilivuoden tulos	87	95	107
Oma pääoma	924	932	944
YHTEENSÄ	6 834	7 085	7 372

IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
66	67	67	60	60	53	50	79	78
145	138	143	139	143	151	151	127	94
211	205	210	199	203	204	201	206	172
530	530	1127	1127	1127	1127	1127	1127	1127
258	258	258	258	258	258	258	258	258
788	788	1385	1385	1385	1385	1385	1385	1385
2194	2275	2483	2330	2413	2396	2345	2450	2617
202	204	209	214	222	224	226	228	238
2396	2479	2692	2544	2635	2620	2571	2678	2855
1170	870	900	800	700	820	740	400	250
1	1	0	0	2	1	1	1	1
1	2	2	3	4	2	2	2	3
84	134	128	120	282	274	269	2	25
86	137	130	123	288	277	272	5	29
3	2	3	0	3	1	7	3	2
543	543	388	300	237	175	149	149	155
2	9	119	416	629	842	1032	1222	1135
2	2	2	2	2	1	1	9	9
550	556	512	718	871	1019	1189	1383	1301
63	65	66	67	67	69	69	69	73
120	120	1	0	0	—	—	—	2
216	244	292	344	225	320	330	448	450
8	4	7	5	6	5	4	6	8
10	13	8	7	7	7	10	7	8
417	446	374	423	305	401	413	530	539
12	12	13	12	12	12	12	13	15
969	999	964	1019	1027	1105	1086	1147	331
600	600	600	600	600	600	600	600	1400
237	237	237	237	237	237	237	237	237
121	134	150	164	99	112	126	159	193
958	971	987	1001	936	949	963	996	1830
7557	7463	8167	8224	8362	8792	8832	8743	8707

Taulukko 3.

VAIHDETTAVA JA SIDOTTU VARANTO VUOSIEN 1973—1975 LOPUSSA, MILJ. MK

	1973	1974	1975
Kulta	121	121	121
Erityiset nosto-oikeudet	285	286	278
Kultaosuus Kansainvälisessä Valuuttarahastossa	268	268	—
Vaihdettavat valuutat			
Saamiset	1 228	1 109	1 089
Velat	—73	—62	—78
Vaihdettava varanto	1 829	1 722	1 410
Sidotut valuutat			
Saamiset	308	7	462
Velat	—74	—395	—94
Sidottu varanto	234	—388	1 778

Taulukko 4.

SUOMEN PANKIN TULOSLASKELMA VUOSINA 1974 JA 1975, MILJ. MK

	1974	1975
Korot kotimaisista saamisista	355	513
Korot ulkomaisista saamisista	119	59
Korot joukkovelkakirjoista	83	78
Korkotuotot	557	650
Korot kotimaisista veloista	157	135
Korot ja varausprovisiot ulkomaisista veloista	8	23
Korkokulut	165	158
Korkokate	392	492
Provisiot	5	8
Kurssierot	—	51
Muut tuotot	7	8
Muut tuotot	12	67
Palkat	25	31
Sosiaaliturvamaksut	2	3
Eläkkeet	5	7
Setellen valmistus	11	16
Poistot	35	59
Kurssierot	39	—
Muut kulut	8	10
Muut kulut	125	126
Sirto arvonjärjestelyilleihin	130	240
TILIVUODEN TULOS	149	193

Taulukko 5.

SUOMEN PANKIN SOVELTAMIA KORKOJA VUOSINA 1958—1975, %

Päivästä ¹	Liikepankkien keskuspankki-luoton peruskorko ²	Pankkivaltuusmiesten määräämät diskonttokoron rajat	
		Alaraja	Yläraja
1. 10. 1958	7 1/4	6 1/2	8
1. 3. 1959	»	6	7 1/2
1. 4. 1959	6 3/4	»	»
30. 3. 1962	8	7	8 1/2
28. 4. 1962	7	6	7 1/2
12. 12. 1969	»	»	9
1. 6. 1971	8 1/2	»	»
1. 1. 1972	7 3/4	»	»
1. 7. 1973	9 1/4	7 1/2	10 1/2

1. 1. 9. 1975 alkaneilla päiväluottomarkkinoilla sovellettava korko on sama päiväluotoille ja päivätalletuksille. Koron ylärajaksi pankkivaltuusmiehet asettivat 30 %.

2. Peruskoron lisäksi Suomen Pankki on eri aikoina perinyt rahalaitoksilta lisäkorkoa näiden velan ylittäessä varsinaiset luottokiintiöt.

Taulukko 6.

KOTIMAINEN CLEARINGLIIKE: VAIHDETTUJEN PANKKIVEKSELIEN JA SHEKKIEN SEKÄ TILISIIRTOJEN LUKUMÄÄRÄ JA ARVO VUOSINA 1972—1975

Vuosi ja kuukausi	Pääkonttori		Haarakonttorit		Yhteensä	
	Lukumäärä, 1000 kpl	Arvo, milj. mk	Lukumäärä, 1000 kpl	Arvo, milj. mk	Lukumäärä, 1000 kpl	Arvo, milj. mk
1972	17 800	62 200	8 690	16 256	26 490	78 456
1973	19 410	78 243	9 380	20 158	28 790	98 401
1974	21 958	104 067	10 541	26 122	32 499	130 189
1975						
Tammikuu	1 862	10 323	891	2 472	2 753	12 795
Helmikuu	1 727	9 322	1 031	2 418	2 758	11 740
Maaliskuu	1 750	9 616	854	2 375	2 604	11 991
Huhtikuu	2 142	11 421	1 038	2 690	3 180	14 111
Toukokuu	1 997	10 222	940	2 570	2 937	12 792
Kesäkuu	2 202	10 262	960	2 685	3 162	12 947
Heinäkuu	2 196	11 592	993	2 974	3 189	14 566
Elokuu	1 326	6 986	919	2 443	2 245	9 429
Syyskuu	2 057	11 165	1 023	2 764	3 080	13 929
Lokakuu	2 152	11 821	1 055	2 909	3 207	14 731
Marraskuu	1 923	10 299	964	2 623	2 887	12 921
Joulukuu	2 180	13 759	1 123	3 020	3 303	16 779
Yhteensä	23 514	126 788	11 791	31 943	35 305	158 731

Taulukko 7.

SETELINANTO VUOSINA 1973—1975, MILJ. MK

Päivä	Setelinanto-oikeus			Käytetty setelinanto-oikeus				Setelin- antovara
	Ensisijainen kate	Toissijainen kate ¹	Yhteensä	Liikkeessä olevat setelit	Vaadittaessa maksettavat sitoumukset	Shekki- luotoista nostamatta	Yhteensä	
31. 12.								
1973	2 438	1 215	3 653	1 907	184	1	2 092	1 561
1974	2 141	1 500	3 641	2 259	498	1	2 758	883
1975								
31. 1.	2 143	1 500	3 643	2 081	237	2	2 320	1 323
28. 2.	1 863	1 500	3 363	2 120	200	1	2 321	1 042
27. 3.	1 914	1 500	3 414	2 233	243	2	2 478	936
30. 4.	2 032	1 500	3 532	2 194	242	2	2 438	1 094
30. 5.	1 911	1 500	3 411	2 275	235	2	2 512	899
30. 6.	2 613	1 500	4 113	2 483	239	2	2 724	1 389
31. 7.	2 538	1 500	4 038	2 330	222	1	2 553	1 485
29. 8.	2 697	1 500	4 197	2 413	232	2	2 647	1 550
30. 9.	2 496	1 500	3 996	2 396	228	2	2 626	1 370
31. 10.	2 359	1 500	3 859	2 345	232	2	2 579	1 280
28. 11.	2 223	1 500	3 723	2 450	234	2	2 686	1 037
31. 12.	2 282	1 500	3 782	2 617	229	2	2 848	934

1. Toissijaisen setelinkatteen yläraja oli vuoden 1969 alusta 500 milj. markkaa. Vuonna 1973 yläraja oli toukokuun 23 päivästä lokakuun loppuun 1 500 milj. markkaa ja marraskuussa jälleen 500 milj. markkaa. Joulukuun 1973 alusta se on ollut 1 500 milj. markkaa.

Taulukko 8.

**LIIKKEESSÄ OLEVAT SETELIT JA METALLIRAHAT VUOSIEN 1970—1975 LOPUSSA,
MILJ. MK**

Rahalaji	1970	1971	1972	1973	1974	1975
SETELIT						
UUDET						
500 mk	—	—	—	—	—	163.1
100 »	857.3	970.7	1 174.5	1 323.4	1 623.0	1 788.4
50 »	266.4	277.6	305.6	318.6	347.4	362.6
10 »	178.5	187.6	201.5	213.7	227.4	239.8
5 »	39.1	40.3	45.2	47.8	53.6	56.6
1 »	2.5	2.9	3.2	3.5	8.1	6.3
Yhteensä	1 343.8	1 479.1	1 730.0	1 907.0	2 259.5	2 616.8
VANHAT						
10 000—100 vmk	8.4	8.4	8.3	8.3	8.3	8.2
50—5 »	1.2	1.2	1.2	1.2	1.2	1.2
Yhteensä	9.6	9.6	9.5	9.5	9.5	9.4
Kaikkiaan	1 353.4	1 488.7	1 739.5	1 916.5	2 269.0	2 626.2
METALLIRAHAT						
UUDET						
10 mk	15.8	24.8	23.9	24.6	24.8	34.9
5 »	—	—	1.6	9.5	11.7	14.4
1 »	53.1	60.5	68.2	77.8	92.6	107.2
50 p	13.7	15.9	18.4	21.2	24.7	27.4
20 »	11.1	12.3	13.6	15.6	18.5	20.7
10 »	6.5	7.2	8.5	9.4	10.8	12.2
5 »	5.7	6.5	7.6	8.6	9.9	11.1
1 »	5.7	6.6	7.6	8.5	9.7	10.4
Yhteensä	111.6	133.8	149.4	175.2	202.7	238.3
VANHAT						
1 000—1 vmk	15.3	15.3	15.3	15.2	15.2	15.2
50—1 vp	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5
Yhteensä	15.8	15.8	15.8	15.7	15.7	15.7
Kaikkiaan	127.4	149.6	165.2	190.9	218.4	254.0

Taulukko 9.

SETELINVALMISTUS JA SETELINPOLTTO VUOSINA 1973—1975, MILJ. MK

Setelilaji	Setelinvalmistus			Setelinpoltto		
	1973	1974	1975	1973	1974	1975
SETELIT						
UUDET						
500 mk	—	—	171.0	—	—	—
100 »	1 060.0	480.0	1 192.0	450.0	605.0	465.0
50 »	487.2	255.0	345.0	240.0	340.0	332.5
10 »	366.4	478.4	606.4	358.5	434.5	458.0
5 »	232.5	67.6	156.0	108.5	130.3	163.0
1 »	—	—	—	0.5	1.0	6.3
Yhteensä	2 146.1	1 281.0	2 470.4	1 157.5	1 510.8	1 424.8
milj. kpl	103.6	71.3	110.9	67.3	83.4	96.0
VANHAT						
Yhteensä	—	—	—	0.1	0.0	0.1
milj. kpl	—	—	—	0.0	0.0	0.0
Kaikkiaan	2 146.1	1 281.0	2 470.4	1 157.6	1 510.8	1 424.9
milj. kpl	103.6	71.3	110.9	67.3	83.4	96.0

Taulukko 10.

SETELIT JA METALLIRAHAT VUONNA 1975, MILJ. MK

Rahalaji	Vastuu- summa 31. 12. 1974	Valmis- tettu 1975	Hävitetty 1975	Vastuu- summa 31. 12. 1975	Suomen Pankissa 31. 12. 1975	Liikkeessä 31. 12. 1975
SETELIT						
UUDET						
500 mk	—	171.0	—	171.0	7.9	163.1
100 »	2511.2	1192.0	465.0	3238.2	1449.8	1788.4
50 »	674.5	345.0	332.5	687.0	324.4	362.6
10 »	497.5	606.4	458.0	645.9	406.1	239.8
5 »	138.0	156.0	163.0	131.0	74.4	56.6
1 »	15.2	—	6.3	8.9	2.6	6.3
Yhteensä	3836.4	2470.4	1424.8	4882.0	2265.2	2616.8
milj. kpl	131.2	110.9	96.0	146.1	79.1	67.0
VANHAT						
Yhteensä	9.5	—	0.1	9.4	0.0	9.4
milj. kpl	11.5	—	0.0	11.5	0.0	11.5
Kalkkiaan	3845.9	2470.4	1424.9	4891.4	2265.2	2626.2
milj. kpl	142.7	110.9	96.0	157.6	79.1	78.5
METALLIRAHAT						
UUDET						
10 mk	25.5	36.0	0.5	35.5	0.6	34.9
5 »	14.0	15.9	0.4	15.5	1.1	14.4
1 »	106.6	149.4	32.0	117.4	10.2	107.2
50 p	28.1	30.3	0.2	30.2	2.8	27.4
20 »	18.8	21.4	0.1	21.2	0.6	20.6
10 »	11.9	13.4	0.1	13.4	1.2	12.2
5 »	10.4	11.6	0.0	11.6	0.5	11.1
1 »	9.8	11.0	0.0	10.9	0.4	10.5
Yhteensä	225.1	289.0	33.3	255.7	17.4	238.3
VANHAT						
1000—100 vmk	7.0	—	—	7.0	0.0	7.0
50 vmk—1 vp	8.7	—	—	8.7	0.0	8.7
Yhteensä	15.7	—	—	15.7	0.0	15.7
Kaikkiaan	240.8	289.0	33.3	271.4	17.4	254.0

AVISTAMYNTIKURSSIT VUOSINA 1970—1975, MK

Valuutta	1970			1971			1972		
	Korkein	Keskim.	Alin	Korkein	Keskim.	Alin	Korkein	Keskim.	Alin
1 USA:n dollari	4.197	4.180	4.176	4.204	4.174	4.152	4.178	4.146	4.134
1 Englannin punta	10.080	10.014	9.945	10.610	10.205	9.995	10.950	10.368	9.710
100 Ruotsin kruunua	81.30	80.62	80.15	85.40	81.82	80.60	88.15	87.20	85.52
100 Norjan kruunua	58.82	58.52	58.41	62.00	59.50	58.47	63.85	62.97	61.65
100 Tanskan kruunua	56.07	55.76	55.63	58.80	56.41	55.72	61.10	59.72	58.75
100 D-markkaa	115.21	114.67	113.44	128.50	120.17	114.60	131.41	130.07	126.90
100 Hollannin floriinia	116.15	115.62	114.86	127.85	119.72	115.80	130.80	129.22	127.50
100 Belgian frangia ¹	8.455	8.421	8.405	9.270	8.607	8.405	9.490	9.424	9.245
100 Sveitsin frangia	97.65	97.00	96.30	107.20	101.63	96.74	111.10	108.64	105.79
100 Ranskan frangia ²	75.80	75.62	75.40	79.70	75.78	75.07	83.10	82.25	79.60
100 Italian liiraa	0.6718	0.6669	0.6641	0.7000	0.6765	0.6690	0.7172	0.7110	0.6980
100 Itävallan šillinkiä	16.27	16.18	16.13	17.60	16.75	16.13	18.17	17.95	17.55
100 Japanin jeniä									
1 Neuvostoliiton rupla, clearing	4.6799	4.6799	4.6799	4.960	4.684	4.6799	4.960	4.960	4.960

1. Suomen Pankki on noteerannut 12. 9. 1972 lähtien erikseen Belgian frangin kaupallisen ja ei-kaupallisen kurssin. Näissä laskelmissa on käytetty kaupallista kurssia.

2. Suomen Pankki noteerasi 24. 8. 1971—20. 3. 1974 erikseen Ranskan frangin kaupallisen ja ei-kaupallisen kurssin. Näissä laskelmissa on käytetty kaupallista kurssia.

Valuutta	1973			1974			1975		
	Korkein	Keskim.	Alin	Korkein	Keskim.	Alin	Korkein	Keskim.	Alin
1 USA:n dollari	4.178	3.816	3.580	4.030	3.774	3.560	3.958	3.679	3.465
1 Englannin punta	9.945	9.355	8.850	9.075	8.833	8.355	8.540	8.155	7.800
100 Ruotsin kruunua	91.50	87.76	83.85	87.80	85.22	82.45	90.90	88.80	86.30
100 Norjan kruunua	70.00	66.64	62.80	70.80	68.44	66.10	72.70	70.59	68.40
100 Tanskan kruunua	67.30	63.47	60.45	64.00	62.17	58.80	65.80	64.21	62.40
100 D-markkaa	158.90	144.34	130.00	152.60	146.21	139.20	152.30	149.80	146.70
100 Hollannin florinia	150.20	137.50	129.28	145.30	140.70	134.20	149.05	145.73	141.90
100 Belgian frangia	10.600	9.852	9.350	9.970	9.715	9.230	10.300	10.033	9.710
100 Sveitsin frangia	133.50	121.22	110.76	142.60	127.19	116.75	148.00	142.64	138.00
100 Ranskan frangia	92.00	86.10	81.45	81.95	78.65	73.85	89.30	86.00	80.60
100 Italian liiraa	0.7170	0.6571	0.6120	0.6370	0.5827	0.5550	0.5770	0.5650	0.5480
100 Itävallan šillinkiä	21.55	19.71	18.00	22.30	20.27	19.10	21.50	21.18	20.80
100 Japanin jeniä							1.308	1.244	1.175
1 Neuvostoliiton rupia, clearing	5.438	5.159	4.960	5.321	4.995	4.852	5.386	5.093	4.760

Taulukko 12.

AVISTAMYNTIKURSSIT VUONNA 1975, MK

Valuutta	Tammikuu			Helmikuu			Maaliskuu		
	Korkein	Keskim.	Allin	Korkein	Keskim.	Allin	Korkein	Keskim.	Allin
1 USA:n dollari	3.582	3.543	3.475	3.527	3.497	3.470	3.545	3.509	3.465
1 Kanadan dollari	3.620	3.565	3.490	3.540	3.499	3.470	3.540	3.510	3.475
1 Englannin punta	8.400	8.372	8.320	8.455	8.375	8.340	8.540	8.489	8.420
100 Ruotsin kruunua	88.60	88.00	87.50	89.30	88.03	87.00	90.10	89.65	88.90
100 Norjan kruunua	70.60	69.58	68.60	71.00	70.03	69.00	72.20	71.65	70.80
100 Tanskan kruunua	63.70	63.35	63.00	64.75	63.35	62.40	65.40	64.74	64.00
100 D-markkaa	151.90	150.13	148.50	152.20	150.39	148.50	152.30	151.78	150.80
100 Hollannin floriinia	145.50	144.54	142.90	148.00	145.37	143.50	149.05	148.27	146.90
100 Belgian frangia kaupallinen kurssi	10.140	10.024	9.900	10.220	10.078	9.950	10.300	10.247	10.200
ei-kaupallinen kurssi	10.000	9.942	9.860	10.100	9.954	9.820	10.160	10.113	10.000
100 Sveitsin frangia	144.50	140.81	139.50	145.10	141.45	138.00	144.70	142.01	140.50
100 Ranskan frangia	82.20	81.39	80.60	83.60	81.84	80.60	84.10	83.74	83.20
100 Italian liiraa	0.5550	0.5522	0.5500	0.5540	0.5501	0.5480	0.5610	0.5573	0.5540
100 Itävallan šillinkiä	21.35	21.15	20.92	21.48	21.20	20.90	21.50	21.39	21.30
100 Portugalin escudoa	14.63	14.56	14.45	14.65	14.49	14.35	14.75	14.63	14.55
100 Islannin kruunua	3.15	3.01	2.95	2.95	2.59	2.35	2.37	2.36	2.35
100 Espanjan pesetaa	6.42	6.35	6.25	6.28	6.26	6.24	6.35	6.30	6.25
100 Japanin jeniä	1.200	1.189	1.180	1.225	1.204	1.175	1.230	1.225	1.215
1 Neuvostoliiton rupla, clearing	4.972	4.861	4.760	5.003	4.964	4.929	5.064	5.013	4.950

Valuutta	Huhtikuu			Toukokuu			Kesäkuu		
	Korkein	Keskim.	Alin	Korkein	Keskim.	Alin	Korkein	Keskim.	Alin
1 USA:n dollari	3.590	3.569	3.540	3.580	3.553	3.530	3.560	3.539	3.525
1 Kanadan dollari	3.560	3.533	3.505	3.510	3.456	3.420	3.465	3.449	3.435
1 Englannin punta	8.530	8.460	8.405	8.390	8.251	8.180	8.225	8.088	7.865
100 Ruotsin kruunua	90.50	89.97	89.60	90.90	90.53	90.00	90.80	90.52	90.30
100 Norjan kruunua	72.10	71.69	71.20	72.70	71.99	71.40	72.60	72.36	72.10
100 Tanskan kruunua	65.40	64.82	64.20	65.80	65.26	64.85	65.60	65.27	65.15
100 D-markkaa	151.60	150.40	149.80	152.00	151.49	150.35	151.85	151.43	151.10
100 Hollannin florinia	148.50	147.46	146.70	148.90	148.03	147.30	148.00	147.14	146.00
100 Belgian frangia kaupallinen kurssi	10.250	10.179	10.150	10.240	10.199	10.150	10.180	10.150	10.120
ei-kaupallinen kurssi	10.080	9.947	9.850	9.930	9.870	9.820	9.870	9.804	9.750
100 Sveitsin frangia	140.90	139.76	139.20	143.70	142.02	139.80	142.50	142.08	141.50
100 Ranskan frangia	86.70	85.15	84.30	89.30	87.92	86.60	88.90	88.54	87.90
100 Italian liiraa	0.5660	0.5645	0.5620	0.5700	0.5685	0.5670	0.5690	0.5681	0.5670
100 Itävallan šillinkiä	21.40	21.25	21.18	21.50	21.41	21.25	21.45	21.41	21.38
100 Portugalin escudoa	14.63	14.58	14.53	14.70	14.63	14.56	14.69	14.65	14.62
100 Islannin kruunua	2.37	2.37	2.37	2.37	2.37	2.37	2.37	2.34	2.33
100 Espanjan pesetaa	6.38	6.37	6.35	6.40	6.39	6.37	6.39	6.38	6.37
100 Japanin jeniä	1.235	1.227	1.220	1.240	1.225	1.220	1.220	1.212	1.200
1 Neuvostoliiton rupla, clearing	5.129	5.099	5.057	5.145	5.079	5.043	5.159	5.129	5.109

Taulukko 12. (Jatk.)

Valuutta	Heinäkuu			Elokuu			Syyskuu		
	Korkein	Keskim.	Alin	Korkein	Keskim.	Alin	Korkein	Keskim.	Alin
1 USA:n dollari	3.795	3.669	3.570	3.805	3.791	3.770	3.958	3.859	3.800
1 Kanadan dollari	3.680	3.562	3.470	3.685	3.664	3.640	3.865	3.761	3.695
1 Englannin punta	8.190	8.021	7.800	8.145	8.017	7.975	8.075	8.052	8.030
100 Ruotsin kruunua	90.70	89.23	88.00	88.50	88.01	87.35	87.85	87.06	86.30
100 Norjan kruunua	72.20	70.89	69.90	69.95	69.55	69.05	69.80	69.05	68.40
100 Tanskan kruunua	65.05	64.42	63.75	64.10	63.76	63.55	64.10	63.72	63.20
100 D-markkaa	151.50	149.08	146.95	147.95	147.42	147.05	148.70	147.71	146.70
100 Hollannin florinia	145.90	144.22	141.90	144.10	143.69	143.00	144.60	144.01	143.00
100 Belgian frangia kaupallinen kurssi	10.100	10.002	9.870	9.960	9.934	9.900	9.910	9.867	9.710
ei-kaupallinen kurssi	9.730	9.526	9.370	9.650	9.582	9.490	9.650	9.542	9.280
100 Sveitsin frangia	142.50	140.84	139.25	142.10	141.49	140.30	144.50	142.69	141.70
100 Ranskan frangia	88.20	87.13	86.00	87.15	86.80	86.60	87.20	86.47	85.40
100 Italian liiraa	0.5720	0.5667	0.5650	0.5720	0.5690	0.5680	0.5760	0.5708	0.5690
100 Itävallan šillinkiä	21.48	21.15	20.85	21.00	20.93	20.90	21.00	20.92	20.80
100 Portugalin escudoa	14.65	14.52	14.35	14.42	14.38	14.32	14.47	14.37	14.30
100 Islannin kruunua	2.33	2.32	2.32	2.39	2.38	2.32	2.38	2.38	2.38
100 Espanjan pesetaa	6.52	6.43	6.37	6.54	6.53	6.52	6.63	6.55	6.53
100 Japanin jeniä	1.280	1.243	1.210	1.280	1.276	1.267	1.308	1.290	1.278
1 Neuvostoliiton rupia, clearing	5.386	5.267	5.140	5.195	5.173	5.135	5.318	5.189	5.135

Valuutta	Lokakuu			Marraskuu			Joulukuu		
	Korkein	Keskim.	Alin	Korkein	Keskim.	Alin	Korkein	Keskim.	Alin
1 USA:n dollari	3.938	3.876	3.835	3.900	3.866	3.832	3.900	3.873	3.854
1 Kanadan dollari	3.845	3.782	3.740	3.860	3.814	3.770	3.860	3.825	3.800
1 Englannin punta	8.055	7.975	7.930	7.975	7.933	7.885	7.870	7.830	7.800
100 Ruotsin kruunua	88.80	88.38	88.10	88.65	88.30	88.10	88.50	87.95	87.50
100 Norjan kruunua	70.65	70.28	69.60	70.50	70.25	70.10	70.30	69.79	69.25
100 Tanskan kruunua	64.75	64.47	63.85	64.50	64.25	63.80	63.80	63.11	62.60
100 D-markkaa	150.80	150.28	149.60	150.45	149.72	148.60	148.60	147.78	147.00
100 Hollannin floriinia	146.80	145.98	145.10	146.50	145.83	145.00	145.15	144.21	143.60
100 Belgian frangia kaupallinen kurssi	10.030	9.970	9.920	9.980	9.935	9.860	9.880	9.813	9.770
ei-kaupallinen kurssi	9.730	9.664	9.620	9.720	9.661	9.600	9.610	9.563	9.520
100 Sveitsin frangia	146.40	145.60	144.10	146.40	145.99	145.60	148.00	146.96	145.70
100 Ranskan frangia	88.50	88.08	87.60	88.20	87.95	87.60	87.60	87.00	86.40
100 Italian liiraa	0.5770	0.5731	0.5700	0.5720	0.5711	0.5700	0.5700	0.5685	0.5670
100 Itävallian šillinkiä	21.32	21.22	21.10	21.25	21.15	21.00	21.07	20.96	20.86
100 Portugalin escudoa	14.60	14.56	14.50	14.58	14.53	14.50	14.52	14.39	14.25
100 Islannin kruunua	2.39	2.39	2.38	2.39	2.32	2.32	2.32	2.32	2.32
100 Espanjan pesetaa	6.65	6.58	6.54	6.57	6.55	6.54	6.57	6.53	6.49
100 Japanin jeniä	1.308	1.286	1.276	1.287	1.281	1.274	1.280	1.270	1.262
1 Neuvostoliiton rupla, clearing	5.182	5.112	5.053	5.150	5.119	5.075	5.145	5.109	5.084

EDUSKUNNAN PANKKIVALTUUSMIEHET VUODEN 1975 LOPUSSA

Harri Holkeri	puheenjohtaja
Jermu Laine	varapuheenjohtaja
Matti Maijala	
Aarne Saarinen	
Ulf Sundqvist	
Ele Alenius	
Ragnar Granvik	
Ahti Pekkala	
T. Junnila	

SUOMEN PANKKI VUODEN 1975 LOPUSSA

Johtokunta	Mauno Koivisto	puheenjohtaja
	A. Simonen	varapuheenjohtaja
	Ahti Karjalainen	
	Päiviö Hetemäki	
	Pentti Uusivirta	
	Rolf Kullberg	

Johtajat	Jouko J. Voutilainen
	Jorma Aranko
	Markku Puntila
	Seppo Lindblom
	K. Ignatius

**ATK-suunnittelun
johtaja**

Pertti Kukkonen

Osastopäälliköt

Pauli Kanerva	hallinnollinen osasto
Eino Helenius	hallinnollinen osasto
Pentti Koivikko	henkilökuntaosasto
Reino Airikkala	rahapoliittinen osasto
Antti Lehtinen	rahoitusosasto
Kalle Koski	ulkomaisten pääomaliikkeiden osasto
Kari Pekonen	valuuttapoliittinen osasto
Raine Panula	valuuttaosasto
Railla Nuortila	idänkaupan osasto
J. Ojala	valuutantarkkailuosasto
Kari Puumanen	kansantalouden osasto
Heikki Koskenkylä	tutkimusosasto
Stig Törnroth	kassaosasto
K. Eirola	ATK-osasto
A. Nenonen	kirjeenvaihto-osasto
Stig G Björklund	asiakaspalveluosasto
Eino Suomela	tarkastusosasto

Setelipaino

Toivo Rissanen	toimitusjohtaja
Tuure Mynttinen	johtaja

**Haarakonttorien
johtajat**

Heikki Hakola	Joensuu
E. M. Tammi	Jyväskylä
V. Lehto	Kotka
Keijo Kallasmaa	Kuopio
R. Kotkasaari	Lahti
Reino Ylönen	Mikkeli
Harri Salenius	Oulu
V. Kaarnakorpi	Pori
M. Hannula	Rovaniemi
E. Vuorela	Tampere
S. Paavola	Turku
Rauno Haikarainen	Vaasa